

Druk Nr 344/21

- PROJEKT-

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W PYRZYCACH
z dnia r.

w sprawie przyjęcia Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i poz. 1378) w związku z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Aktualizację Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pyrzyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wnioskodawca

Burmistrz Pyrzyce

Marzena Podzińska

Przewodniczący

Rady Miejskiej

Mariusz Majak

KIEROWNIK
Wydziału Inwestycji i Infrastruktury Drogowej

Marlena Stempień

Bez zastrzeżeń i w zgodnym prawym
Przewodniczący Rady Miejskiej

ADWOKAT

UZASADNIENIE

W dniu 13.11.2020 r. weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378). Celem ustawy jest uporządkowanie krajowego systemu dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju i zapewnienie jego spójności, jak również zwiększenie efektywności programowania i realizacji strategii, polityk i programów. Zmiany prowadzą do konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii: krajowej, wojewódzkiej i lokalnej.

Ustawa po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym wprowadziła podstawę prawną wprost dla strategii rozwoju gminy. Określiła również nowe uregulowania, co do procedury jej opracowania i zakresu merytorycznego. Dzięki temu gmina może przygotowywać aktualizację strategii, która będzie pełnoprawnym dokumentem stanowiącym element nowego zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju, a jednocześnie efektywny instrument pozyskiwania środków zewnętrznych.

Obecnie funkcjonujący dokument strategiczny określający długofalowy rozwój gminy stał się nieaktualny ze względu na wspomniane zmiany prawne, ale przede wszystkim zmieniającą się sytuację gospodarczą, społeczną i przestrzenną gminy, jak i w jej otoczeniu. Nowe są problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz innych interesariuszy gminy. Pomoże to m.in. w realizacji szansy, jaką dla gminy jest możliwość uzyskania wsparcia z funduszy zewnętrznych oraz skorzystania z nowych instrumentów polityki regionalnej, w szczególności w ramach nowej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021- 2027. W związku z tym, konieczne jest reagowanie na nowe warunki rozwojowe i opracowanie aktualizacji strategii rozwoju gminy w oparciu o znowelizowane przepisy (dokument, o którym mowa w art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym; t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.). Strategia, w odróżnieniu od dotychczasowego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój gminy, będzie wiązać planowanie społeczno-gospodarcze z przestrzennym. Dzięki temu będzie wspierała trwałe i zrównoważony rozwój gminy. Dokument określi ramy finansowe dla jego realizacji oraz potencjalne źródła finansowania.

Na każdym etapie Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce, były przeprowadzone konsultacje społeczne, zgodnie z Uchwałą Nr XXX/213/20 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 04 grudnia 2020r.

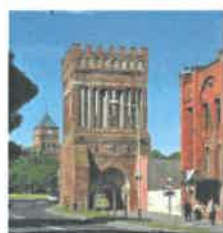
BURMISTRZ
Marzena Podzińska

KIEROWNIK
Wydziału Inwestycji i Infrastruktury Drogowej
Marlena Stempień

Strategia Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025

AKTUALIZACJA

Pyrzyce 2021

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp.....	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne.....	5
1. Uwarunkowania prawne opracowania strategii.....	5
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi.....	5
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	6
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	7
5. Wnioski z diagnozy.....	11
6. Analizy SWOT.....	15
II Założenia planistyczne.....	17
7. Wizja i misja rozwoju.....	19
8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	21
9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	23
10. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy.....	26
11. Rezultaty planowanych działań.....	27
III Wdrażanie.....	28
12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	28
13. Finansowanie strategii.....	30
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	31
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	46
1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych.....	46
2. Instrumentacja polityki przestrzennej.....	47
3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Pырzyce.....	49
3.1 Wymiar lokalny.....	49
3.2 Wymiar ponadlokalny.....	52
3.3 Wymiar regionalny.....	52

Wstęp

Przedmiotowa Strategia Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015 – 2025 to aktualizacja wykonana w pierwszej połowie 2021 r. Dokonanie korekty kierunkowej i zmiana poszczególnych zapisów wynikała z szeregu przesłanek. Po pierwsze dokument wymagał rutynowego przeglądu strategicznego w ramach ewaluacji mid-term. Drugą przesłanką była aktualizacja przepisów ustawy o samorządzie gminnym, które zdefiniowały kształt, charakter i funkcjonalność strategii rozwoju gminy. Po trzecie, zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Pyrzyce stanowi przygotowanie do wejście samorządu w nowy okres programowania Unii Europejskiej, bezpośrednio związany z budżetem na lata 2021-2027 (strategia umożliwi efektywne aplikowanie i pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym w szczególności w ramach funduszy Unii Europejskiej, w formule Krajowych Programów Operacyjnych oraz przede wszystkim Regionalnego Programu Operacyjnego).

Strategię opracowano uwzględniając zachowanie spójności i wytycznych dokumentów planistycznych wyższego rzędu, szczególnie tych regionalnych i krajowych.

Z punktu widzenia metodyki opracowania, jej zasady opierają się na modelu partycypacyjno-eksperckim oraz najlepszych praktykach w tym zakresie. Podstawową treścią Strategii jako programu rozwoju jest uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych do każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych, zawierają rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii konkretnych zasobów. Plany operacyjne zostały wypracowane w ramach pracy zespołów eksperckich, metodą „burzy mózgów” – w ramach warsztatów strategicznych, a następnie usystematyzowane przez ekspertów zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015 – 2025 to dokument mający na celu koordynowanie i zarządzanie rozwojem, jak również integrowania polityk, programów i sektorowych planów rozwojowych.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne opracowania strategii

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025 jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378.), która stanowi m.in., że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „*Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia **polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa**”* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

W rozdziale zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami, w szczególności tymi na poziomie krajowym i regionalnym.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań” zgodnie z Art. 10e. 1. 6) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

W świetle zapisów Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa zachodniopomorskiego odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych, wskazanych w Planie Zagospodarowania Województwa Zachodniopomorskiego. Polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego jest adresowana do dwóch podstawowych poziomów obszarów funkcjonalnych **(I) ponadregionalnego:**

- (1) Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Szczecina (Szczeciński Obszar Metropolitalny jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, w skład którego wchodzi gminy Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego wraz ze strefą dalszego oddziaływania),
- (2) Obszar Funkcjonalny Strefy Przybrzeżnej,
- (3) Obszar Funkcjonalny Strefy Przygranicznej,
- (4) Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia.

(II) i regionalnego:

- (1) Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny,
- (2) Obszar Funkcjonalny Szczecinka i Wałcza,
- (3) Obszar Funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefy Centralnej,
- (4) Obszar Funkcjonalny subregionalnego zespołu miast: Barlinek-Mysłibórz-Dębno.

W związku z powyższym należy podkreślić, że Gmina Pyrzyce nie stanowi integralnej części żadnego obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym lub regionalnym. W przeszłości gmina była definiowana jako SSW, natomiast aktualnie, na gruncie obowiązujących dokumentów, Gmina Pyrzyce nie jest uwzględniona w OSI poziomu wojewódzkiego.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy” (Art. 10e. 1. 4), który zawarto w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Sieć osadnicza

Siedzibą gminy jest miasto Pyrzyce, będące jednocześnie siedzibą powiatu pyrzyckiego i skupiające 65% ludności gminy. Miasto jest obecnie i pozostanie głównym ośrodkiem życia społecznego i gospodarczego gminy Pyrzyce oraz gmin ościennych. Do ośrodków usług podstawowych gminy należą: Krzemlin, Mielęcín, Nowielin i Żabów. Pozostałe miejscowości pełnią funkcję podstawową.

Pyrzyce są jednym z najstarszych ośrodków osadnictwa miejskiego. Zarówno w mieście Pyrzyce jak i w niektórych wsiach, zachowały się historyczne układy przestrzenne. Na terenie gminy zewidencjonowano ogółem 662 stanowiska archeologiczne, z wielu okresów chronologicznych, o różnej funkcji i zróżnicowanym położeniu. Obszary uznane za szczególnie ważne jako materialne świadectwo historyczne objęto strefą „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej. Strefa obejmuje:

- Stare Miasto w Pyrzycach w obrębie murów obronnych oraz teren dawnych wałów i fos,
- założenie parkowe wokół studzienki św. Ottona w Pyrzycach,
- układy przestrzenne we wsiach: Mechowo, Mielęcín, Nowielin, Pstrowice.

Ponadto na terenie gminy wyznaczono strefy:

- „B” – strefa ochrony podstawowych historycznych elementów układu przestrzennego,
- „K” – strefa ochrony krajobrazu kulturowego,
- „E” – strefa ochrony ekspozycji muru obronnego w Pyrzycach,
- „W” – strefa ochrony zabytków archeologicznych.

W odniesieniu do kształtowania zabudowy układów osadniczych, zasadą wiodącą jest koncentracja w ramach istniejącego zainwestowania. W miejscowościach, w których nie przewiduje się dużego zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, wykorzystuje się zasoby w istniejących historycznych układach przestrzennych. W miejscowościach rozwojowych wyznacza się nowe tereny osadnicze, w postaci kontynuacji założeń historycznej bądź w formie nowej tkanki budowlanej.

Obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju

Rolnictwo

Rolnictwo jest wiodącą funkcją gminy, bazującą na wysoce urodzajnych glebach. Głównym czynnikiem warunkującym rozwój przestrzenny jest tutaj środowisko przyrodnicze i konieczność ochrony wód powierzchniowych jeziora Miedwie. Północna część gminy leży w strefie ochrony pośredniej wewnętrznej, natomiast prawie cały obszar gminy leży w strefie pośredniej zewnętrznej. Do głównych problemów terenów rolniczych należy także niski poziom sprywatyzowania ziemi i nie w pełni wykorzystany potencjał gospodarczy.

W perspektywie, rolnictwo ma mieć charakter ekologiczny, jako podstawowa baza surowcowa dla przemysłu rolno-spożywczego. Do podstawowych celów należy:

- dostosowanie technologii rolnictwa do wymogów wynikających z ochrony wód (strefa ochrony ujęcia wód powierzchniowych jeziora Miedwie),
- rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa oczyszczalni ścieków,
- optymalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej – proces przekształceń własnościowych, tworzenie ekonomicznych gospodarstw rolnych.

Równocześnie istotne jest podjęcie działań na rzecz niwelowania różnic w warunkach życia mieszkańców wsi, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy o charakterze nierolniczym i poprawę standardu zamieszkania i usług.

Turystyka i rekreacja

W odniesieniu do wiejskich jednostek osadniczych wiodącą funkcją jest rolnictwo wzbogacone o:

- funkcję turystyczną we wsiach: Giżyn, Ostrowica, Mielęcín, Krzemlin i Nowielin,
- agroturystykę we wsiach: Lipki, Ryszewko, Młyny i Turze.

Na obszarze gminy wyznaczono tereny pod rozwój funkcji turystycznej w formie:

- zagospodarowania rekreacyjnego rejonu wsi Giżyn-Ostrowica, pomiędzy jeziorami Będgoszcz i Miedwie na bazie obecnego zainwestowania,
- zagospodarowanie nowych terenów na północ od Giżyna i w rejonie między Pyrzycami a Nowielinem (nad Zalewem Tama) oraz w kierunku północno-zachodnim od wsi Krzemlin,
- zagospodarowanie terenów na północ od wsi Turze, w rejonie jeziora Miedwie (zaplecze do sportów wodnych).

W oparciu o znaczne zasoby zmineralizowanych wód geotermalnych zakłada się powstanie zakładów balneologicznych, bazujących na leczniczych kąpielach solankowych. W związku z aktywizacją funkcji sanatoryjnej, planowany jest rozwój usług komercyjnych (zakwaterowanie, zaplecze rekreacyjno-sportowe i gastronomiczne).

Rybnictwo

Gospodarka rybacka w gminie związana jest przede wszystkim z jeziorami: Będgoszcz i Miedwie. Zakłada się utrzymanie naturalnej gospodarki rybackiej, polegającej na minimalnej ingerencji użytkowników, takich jak zarybianie i okresowe odłowy.

Geotermia

W gminie Pyrzyce występują unikalne w skali kraju złoża wody termalnej, które wydobywa się tutaj od 1996 r. Dla rozwoju miasta Pyrzyce jednym z kluczowych elementów jest nowoczesny ekologiczny system grzewczy, posiadający znaczne rezerwy energii dla zasilania nowej zabudowy mieszkaniowej oraz przyszłych inwestycji o charakterze osiedlowym. Energia geotermalna jest szansą dla rozwoju rolnictwa, produkcji szklarniowej, ogrodnictwa oraz hodowli drobiu.

Pozostałe funkcje gospodarcze

Ze względu na rosnące zapotrzebowanie na tereny produkcyjno-usługowe wyznaczono strefy rozwoju gospodarczego:

- północno-zachodnia część gminy w sąsiedztwie DW 119 (Nieborowo, Żabów, Ryszewko),
- północno-wschodni rejon miasta Pyrzyce,
- obszary wsi Oborowo i Pstrowice.

Infrastruktura transportowa

Powiązania zewnętrzne gminy Pyrzyce stanowią następujące drogi wojewódzkie:

- DW 106 (Pyrzyce – Stargard Szczeciński)
- DW 119 (Szczecin – Pyrzyce – Smolary)
- DW 122 (Banie – Pyrzyce – Dolice – Piasecznik)

System komunikacyjny drogowy uzupełniają drogi powiatowe i gminne, zapewniając powiązania o charakterze lokalnym z sąsiadującymi gminami. Na zachód od gminy Pyrzyce przebiega droga ekspresowa S3 relacji Świnoujście- Bolków (woj. dolnośląskie), będąca częścią międzynarodowej trasy E65, leżącej w transeuropejskim korytarzu transportowym. Najbliższy węzeł drogowy na drodze S3 znajduje się ok. 10 km od zachodniej granicy gminy. Przez teren gminy biegnie nieczynna od 2004 r. jednotorowa linia kolejowa nr 411 relacji Stargard Szczeciński – Pyrzyce.

Publiczny transport zbiorowy w obrębie gminy Pyrzyce realizowany jest obecnie przez dwóch prywatnych przewoźników. Z miasta Pyrzyce kursują autobusy m.in. do Szczecina, Stargardu Szczecińskiego, Gorzowa Wielkopolskiego, Myśliborza, Barlinka.

Infrastruktura techniczna

Gmina Pyrzyce zasilana jest w energię elektryczną z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Przez teren gminy przebiega napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV, zasilająca Główny Punkt Zasilania w Pyrzycach. Odbiorcy energii elektrycznej na terenie gminy zasilani są przez 50 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, natomiast miasto dodatkowo przez 60 stacji. Na terenach rolniczych w północnej części gminy planowana jest budowa farmy wiatrowej. Wyznaczono teren z możliwością lokalizacji maksymalnie 12 wież elektrowni wiatrowych.

Na terenie miasta Pyrzyce istnieje scentralizowany system ciepłowniczy, z którego zasilana jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna „Starego Miasta”, częściowo zabudowa jednorodzinna oraz budynki użyteczności publicznej i przemysłu. Sieć ciepłownicza zasilana jest z nowoczesnej ciepłowni geotermalnej „Geotermia”. Ciepłownia posiada znaczne rezerwy energii, dostarcza ciepło według obecnych potrzeb w granicach 60%. Istnieje możliwość rozbudowy ciepłowni w przypadku większego zapotrzebowania. Pozostała część miasta oraz sołectwa zaopatrują się w ciepło poprzez indywidualne źródła opalane paliwem gazowym, płynnym bądź stałym. Na terenie gminy brak jest scentralizowanych systemów ciepłowniczych obsługujących poszczególne jednostki osadnicze.

Gmina Pyrzyce jest w większej części zgazyfikowana. Przez teren gminy przebiegają dwa gazociągi wysokiego ciśnienia. Miasto Pyrzyce zaopatrywane jest w gaz przez stacje redukcyjno-pomiarowe, redukujące gaz do niskiego ciśnienia. Do pozostałych miejscowości gaz dostarczany jest gazociągami średniego ciśnienia.

Zielona infrastruktura

Obszar gminy Pyrzyce to młodogłacjalny krajobraz moreny dennej, o mało zróżnicowanej rzeźbie terenu. Teren osiąga wysokości bezwzględne rzędu 10-40 m n.p.m. Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży prawie w całości na obszarze mezoregionu Równina Pyrzycka, należącego do makroregionu Pobrzeże Szczecińskie. Równina Pyrzycka zbudowana jest z pojeziornych iłó, mułków, piasków drobnoziarnistych oraz gliny zwałowej. Wykształciły się tutaj żyzne gleby zwane czarnymi ziemiami. Tereny rolne zajmują 86% powierzchni gminy, z czego 83% stanowią gleby dobrej i bardzo dobrej przydatności. Gmina Pyrzyce charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Jezioro Miedwie i okolice”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Dolina Płoni i jezioro Miedwie”,
- rezerwat przyrody „Brodogóry”
- użytek ekologiczny „Piaskowe Góry”,
- 1 pomnik przyrody.

Jezioro Miedwie jest najniżej położonym spośród polskich jezior. Jest ono ujęciem wody pitnej dla miasta Szczecina. Jezioro jest ostoją ptaków o randze europejskiej. Zagrożeniem dla tego obszaru są zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego.

Gmina Pyrzyce charakteryzuje się niewielką lesistością (1,2%). Lasy zajmują tutaj powierzchnię 247 ha, z czego 80% to lasy państwowe, a 20% to lasy prywatne.

5. Wnioski z diagnozy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju” (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378), który znajduje się w Art. 10e. 3.

Zasadnicza zawartość diagnozy w zakresie prezentacji danych statystycznych wynikających z analizy desk research oraz badań społecznych znajduje się w Załączniku nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Dane dotyczące wymiaru przestrzennego kompleksowo znajdują się w rozdziale 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz Załączniku nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

1. Sytuacja demograficzna Gminy Pyrzyce cechuje się typowymi tendencjami dla ośrodków tej wielkości. Analiza nie wskazuje na zagrożenie radykalną depopulacją, natomiast należy podkreślić trwałe ubytki w liczbie mieszkańców. Wynikają one bezpośrednio z bilansu migracji oraz salda przyrostu naturalnego, które są ujemne. Poza wskazanym aspektem, Gminę Pyrzyce dotyka co raz dynamiczniejszy proces starzenia się społeczności lokalnej, wymagający podjęcia kroków zapobiegawczych w zakresie dostosowania usług świadczonych przez samorząd do potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
2. W zakresie kondycji lokalnej gospodarki, analizowanej z punktu widzenia poziomu przedsiębiorczości, sytuację w Gminie Pyrzyce należy ocenić jako przeciętną. Szczególnie

w kontekście definiowania gminy jako ośrodka ponadlokalnego, wspomagającego rozwój z obszarem oddziaływania. Przedsiębiorczość niższa od regionalnej jest istotnym wyzwaniem rozwojowym. Ponadto warto podkreślić, że dominującą funkcją obszaru gminy jest i pozostanie rolnictwo – w perspektywie rolnictwo o charakterze ekologicznym – jako podstawowa baza surowcowa dla przemysłu rolno – spożywczego.

3. W sferze gospodarczej, z uwagi na zewnętrzne rynki zbytu, znaczną rolę odgrywają większe zakłady zlokalizowane na terenie miasta, w tym przedsiębiorstwa produkcyjno–usługowe sfery rolnictwa, a na terenach wiejskich: rolnicza przestrzeń produkcyjna z rynkami zbytu produktów rolnych w mieście i gminie Stargard oraz w Szczecinie, gdzie zlokalizowane są zakłady przemysłu rolno – spożywczego.
4. Sytuacja na rynku pracy do momentu kryzysu związanego z koronawirusem COVID-19 poprawiała się i nie stanowiła dużego problemu. Rok 2020 charakteryzował się natomiast wzrostem odsetka bezrobotnych o 10% w ujęciu rocznym. Z punktu widzenia procesów migracji za pracą, około 500 osób spośród mieszkańców Gminy Pyrzyce pracuje na stałe w Szczecinie (oddalonego o niecałe 70 kilometrów). Warto natomiast zauważyć, że gmina stanowi miejsce pracy dla mieszkańców gmin usytuowanych na południe od Pyrzyc.
5. Tematyka pomocy społecznej jest zbliżona do zjawiska bezrobocia. Dotychczas ulegała systematycznej poprawie m.in. poprzez aktywną politykę prorodzinną. Warto natomiast podkreślić strukturalną zmianę wśród znacznej grupy beneficjentów. Pomoc społeczna aktywnie odpowiada na zapotrzebowanie związane ze starzeniem się społeczności lokalnej, o czym świadczą przyczyny przyznawania pomocy takie jak: choroba czy niepełnosprawność.
6. Warto podkreślić wzrastające wskaźniki dostępności do opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego. Natomiast wyzwaniem jest jakość kształcenia, która odbiega od średnich wyników uzyskiwanych przez województwo zachodniopomorskie.
7. Dostępność infrastruktury sieciowej, w tym wodno-kanalizacyjnej należy ocenić dobrze. Wymaga ona istotnych nakładów związanych z modernizacjami oraz rozbudową.
8. Statystyki budżetowe należy ocenić pozytywnie tym niemniej w kontekście planowania rozwoju zwraca uwagę duża zależność kondycji finansowej gmin, od jakości stanowienia prawa na poziomie centralnym. Jest to szczególnie widoczne w kontekście subwencji oświatowej oraz kosztów, które muszą w tym zakresie ponosić gminy.
9. W ramach opracowania strategii przeprowadzono badania ankietowe szczegółowo opisane w Załączniku nr 1. Poniżej skoncentrowano się na zdefiniowaniu kluczowych wniosków:
 - a. Większość mieszkańców gminy jest zadowolona z jej zamieszkiwania, choć blisko 1/3 ocenia jej funkcjonowanie negatywnie.
 - b. Około 1/3 badanych rozpatruje w najbliższych latach migracje.

- c. Wśród elementów określających jakość życia najbardziej pozytywnie ocenia się funkcjonowanie podstawowych usług / zadań własnych gminy, takich jak oświata i edukacja, czy też gospodarka odpadami. Kluczowym wyzwaniem jest natomiast stan infrastruktury drogowej.
 - d. Najważniejsza mocna strona Gminy Pyrzyce to według ankietowanych lokalizacja oraz elementy dziedzictwa kulturowego i zasoby naturalne. Minusy to wspomniana wcześniej jakość dróg oraz oferta spędzania czasu wolnego.
 - e. Podstawowym kierunkiem rozwoju według badanych jest infrastruktura stanowiąca podstawowy priorytet dla mieszkańców Gminy Pyrzyce.
- 10.** Warto zwrócić uwagę na uwarunkowania Gminy Pyrzyce w szerszym ujęciu regionalnym:
- a. Przez Gminę Pyrzyce przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 106 (DW106) oraz nr 122 (DW122), które istotnie oddziałują na zjawisko hałasu będącego efektem ruchu komunikacyjnego. W roku 2017 WIOŚ w Szczecinie prowadził pomiary monitoringowe, w ramach których w Pyrzycach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu od 0,2 do 5,2 dB w porze dziennej i od 0,7 do 7,6 dB w porze nocnej.
 - b. Spośród czynników rozwoju, kluczowe zasoby (w formie przewagi konkurencyjnej) Gminy Pyrzyce to geotermia (druga najstarsza, po Geotermii Podhalańskiej, ciepłownia geotermalna w Polsce) oraz dobre możliwości rozwoju wysokoproduktywnego rolnictwa (warunki środowiskowe determinujące atrakcyjność produkcyjną (wskaźnik 67,5) w powiecie pyrzyckim są jednymi z najkorzystniejszych w województwie zachodniopomorskim).
 - c. Dostępność komunikacyjna Pyrzyc została istotnie ograniczona. Przeprowadzona likwidacja linii oraz pogorszenie stanu technicznego spowodowały odcięcie od połączeń kolejowych (wśród miast powiatowych taką sytuację można spotkać jedynie w Myśliborzu). Natomiast w ruchu towarowym funkcjonuje linia nr 411 Stargard-Pyrzyce/nr 422 Lipiany-Głazów – eksploatowana w ruchu towarowym, której dalszy przebieg w kierunku Myśliborza i Kostrzyna nad Odrą (linią 430) został przerwany na węźle „Myślibórz” drogi ekspresowej S3.
 - d. Obszary Kulturowo-Krajobrazowe są zintegrowaną formą ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z ochroną wartościowych walorów krajobrazu – zarówno naturalnego, jak i antropogenicznego. Takim przykładem jest OKK11 „Dolina Płoni” (znajdujący się w granicach gmin: Barlinek, Pełczyce, Przelewice, Pyrzyce, Warnice). Obszar krajobrazu doliny rzeki Płoni, na którego krajobraz kulturowy istotny wpływ mieli cystersi

po sprowadzeniu się do Kołbacza w 1173 r. Najcenniejszym zabytkiem jest zespół pocysterski w Kołbaczu rozporządzeniem Prezydenta RP uznany za Pomnik Historii.

11. Warto podkreślić, że Gminą Pырzyce stanowiła w przeszłości integralną część obszaru Specjalnej Strefy Włączenia. Zgodnie z przyjętą przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego aktualizacją dokumentu pn. „Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych” (uchwała Nr 406/20 z dnia 24 marca 2020 r.), Gmina Pырzyce nie ma już tego statusu¹. Natomiast spośród sześciu weryfikowanych wskaźników gmina w dalszym ciągu, konsekwentnie boryka się z „występowaniem deficytów demograficznych” oraz „występowaniem deficytów infrastrukturalnych”. Analizując rok do roku, Gmina Pырzyce istotnie poprawiła swoją sytuację, natomiast należy podkreślić, że niemal cały jej obszar funkcjonalny (teren powiatu pyrzyckiego) stanowi SSW (jedynie trzeci rok w strefie przejściowej, znajdują się Bielice).

¹ Trwałą poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej odnotowano w gminach Pырzyce i Rymań – gminy objęte przez trzy lata (2017, 2018 i 2019) przejściową SSW obecnie znajdują się poza SSW, <http://eregion.wzp.pl/aktualizacja-dokumentu-pn-specjalna-strefa-wlaczania-na-obszarze-województwa-zachodniopomorskiego-0> [dostęp: 26.11.2020]

6. Analizy SWOT

Analiza SWOT to uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Ma na celu uporządkowanie wszystkich danych diagnostycznych oraz informacji pozyskanych w ramach przeprowadzonych badań społecznych. Przedmiotowy rozdział ma charakter bilansu strategicznego i stanowi wstęp do strategicznych założeń rozwojowych.

Co zawierają poszczególne kategorie analizy SWOT?

S	Strengths,	czyli mocne strony; to wszelkie umiejętności i zasoby, które pozwalają na pozytywne, silne funkcjonowanie, to te które budują, są napędem;
W	Weaknesses,	czyli słabe strony; to wszelkiego rodzaju negatywne, hamujące działania, to te które powodują zwolnienie, nieprawidłowe funkcjonowanie;
O	Opportunities,	czyli potencjalne szanse i możliwości, wszystko to co można wykorzystać do pozytywnych zmian w funkcjonowaniu gminy;
T	Threats,	czyli potencjalne zagrożenia, które stwarzają niebezpieczeństwo wystąpienia negatywnych zmian.

Mocne strony

Strengths

- Ranga administracyjna i instytucjonalna gminy, powiatowy status Pyrzyc
- Przebieg drogi ekspresowej S3 relacji Świnoujście-Lubawka - granica państwa [Czechy] w granicach administracyjnych Gminy Pyrzyce
- Funkcjonująca ciepłownia geotermalna, działalność Geotermii Pyrzyce
- Historycznie dogodna lokalizacja Gminy Pyrzyce (przy drogach z Wielkopolski i ze środkowych Niemiec do portów nadbałtyckich)
- Wysoko urodzajne gleby i rozwój funkcji rolniczej (ogrodnictwo, sadownictwo)
- Występowanie dziedzictwa zabytków kultury materialnej oraz obszarów atrakcyjnych przyrodniczo (głównie obszary NATURA 2000)
- Pozytywna ocena jakości życia w Gminie Pyrzyce w ramach badania ankietowego
- Duży potencjał w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Zadowolający i uporządkowany stan zaopatrzenia gminy w wodę

Weaknesses

Słabe strony

- Niezadawalająca jakość układu drogowego, znaczne potrzeby w zakresie interwencji w infrastrukturę publiczną
- Niekorzystna sytuacja demograficzna, trwałe niekorzystne prognozy w tym zakresie
- Niska atrakcyjność gospodarcza i inwestycyjna Gminy Pyrzyce
- Niezadawalające warunki materialne i socjalno-bytowe części mieszkańców
- Niekorzystna struktura rynku pracy, brak wystarczających miejsc pracy, zwłaszcza na terenach wiejskich
- Deficyt miejsc pracy o wysokiej jakości
- Uciążliwość komunikacyjna, wynikająca z przebiegu dróg krajowych przez tereny osadnicze
- Wykluczenie komunikacyjne w zakresie pasażerskich połączeń kolejowych
- Istotna degradacja przestrzeni publicznych, szczególnie zabytkowego obszaru Starego Miasta

+

Opportunities

Szanse rozwojowe

- Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz podejmowanie działań na rzecz integracji przestrzennej
- Silnie zmineralizowane wody geotermalne, możliwość rozwijania na tej bazie funkcji leczniczej
- Znaczne zasoby energetyczne systemu grzewczego i możliwość rozbudowy sieci ciepłowniczej
- Wdrożenie procesu rewitalizacji oraz działań na rzecz przywrócenia ładu architektonicznego, urbanistycznego i estetycznego
- Zbudowanie spójnej samorządowej polityki mieszkaniowej
- Perspektywy rozwoju rolnictwa ekologicznego
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego oraz infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej
- Opracowanie i realizacja instrumentów w ramach przepisów Ustawy o rewitalizacji

!:

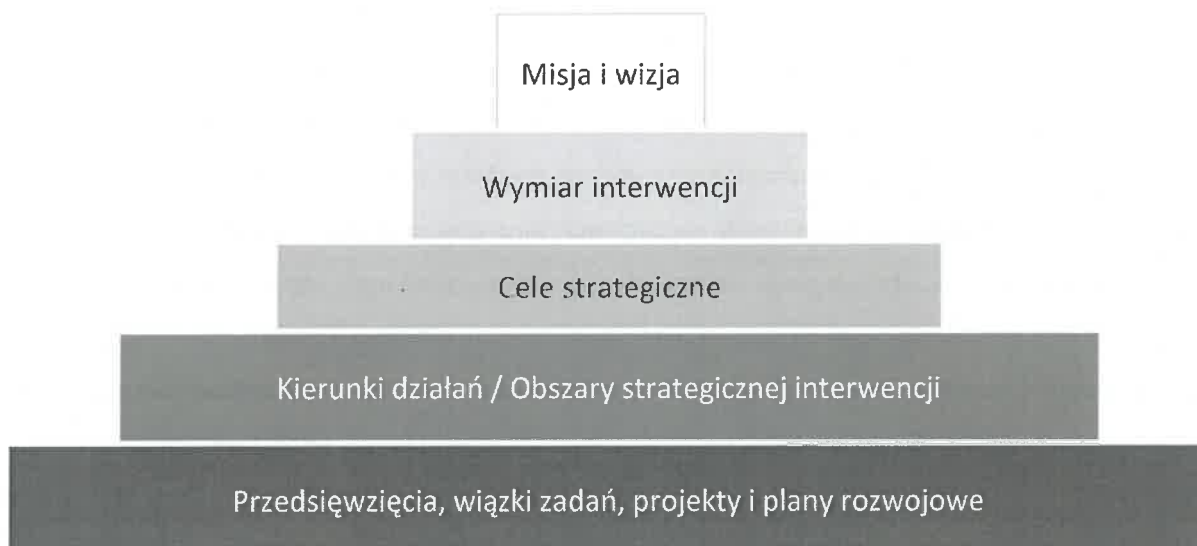
Threats

Zagrożenia rozwojowe

- Niepewność skutków społeczno-gospodarczych pandemii koronawirusa COVID-19
- Potencjalna peryferyzacja Gminy Pyrzyce w regionalnych politykach rozwojowych
- Zagrożenie zjawiskiem depopulacji w dłuższej perspektywie czasowej
- Marginalizacja gospodarcza oraz proces drenowania specjalistów z terenu gminy w ramach procesów migracyjnych
- Ograniczenie środków na inwestycje w budżecie gminy oraz w ramach programów operacyjnych
- Rosnące obciążenia finansowe, związane z funkcjonowaniem samorządu gminnego (wysokość subwencji oświatowej, podwyżka płacy minimalnej, ulga podatkowa dla pracowników do 26 lat)

II Założenia planistyczne

Na wstępie założeń planistycznych należy zarysować logikę i hierarchię interwencji strategicznej. Poniżej w formie piramidy umieszczono wszystkie elementy budujące program rozwoju Gminy Pyrzyce.

Przystępując do formułowania programu rozwoju na najbliższe lata, warto niejako w formie pogłębienia prac diagnostycznych zwrócić uwagę na najważniejsze okoliczności rozwojowe, przede wszystkim z punktu widzenia problemów, które stoją przed samorządem lokalnym i determinują jego poczynania. Co więcej przywołanie tych problemów w pewnym sensie wstępnie kierunkuje planowaną interwencję.

Podstawowym i niekwestionowanym wyzwaniem dla Gminy Pyrzyce jest poprawa stanu szeroko rozumianej infrastruktury publicznej. Potrzeby w tym zakresie dotyczą m.in. sieci drogowej, kanalizacji sanitarnej, jak również stanu technicznego budynków i całego mienia pozostającego własnością samorządu gminy. Ze względu na zaniedbania z przeszłości niezbędne są działania odtworzeniowe, które mają kosztochłonny charakter. Ich zakres ma zarówno inwestycyjny, jak również rewitalizacyjny charakter (szczególnie na terenach zdefiniowanych jako obszar zdegradowany). Skala potrzeb infrastrukturalnych odnosi się do kluczowych obszarów rozwoju takich jak: gospodarka, przestrzeń publiczna oraz środowisko. W tym kontekście planowane inwestycje będą miały wielowątkowy charakter stanowiący o obliczu przedmiotowej strategii. Można stwierdzić, że *gros* spośród przewidzianych planów wynika z potrzeb o charakterze cywilizacyjnym (choćby potrzeby budowy sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich).

Mimo, iż gmina notuje poprawiającą się sytuację społeczno-gospodarczą i aktualnie nie znajduje się w Obszarze Funkcjonalnym Specjalnej Strefy Włączenia to transformacja gospodarcza, dziedzictwo kolektywnego rolnictwa w formie PGR-ów stanowi w dalszym ciągu wyzwanie społeczne oraz

gospodarcze. Wynika to z dostrzeganych potrzeby integracyjnych, reintegracyjnych, jak również gospodarczych (ze względu na deficyt miejsc pracy ocenianych jako wysoko jakościowe). Ponadto, bardzo ważnym elementem jest prowadzenie spójnej polityki mieszkaniowej ze względu na duże zapotrzebowanie na lokale komunalne oraz rozwijające się budownictwo jednorodzinne, a co za tym idzie, poszerzanie strefy zurbanizowanej wymaga podejmowania działań w wymiarze przestrzennym, związanym z planowaniem przestrzennym i sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Innymi słowy czynniki socjalno-bytowe takie jak z jednej strony posiadanie pracy i mieszkania, i z drugiej istniejące problemy społeczne, implikują konieczność podejmowanie działań odnoszący się do kwestii gospodarczych, społecznych oraz przestrzennych. Spektrum problematyki społecznej dopełnia narastająca presja demograficzna, której koszty będą dotykały samorząd poprzez podejmowanie kosztochłonnych działań głównie związanych z rozbudową usług senioralnych.

Wyniki badań społecznych oraz konsultacje społeczne wskazały na rosnące potrzeby mieszkańców w zakresie spędzania czasu wolnego po pracy. Ten element mocno oddziałuje na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną. Bliskość Szczecina z jednej strony zaspokaja potrzebę korzystania z usług wyższego rzędu takich jak kultura, tym niemniej z punktu widzenia kreowania Pyrzyce jako dobrego miejsca do życia należy zintensyfikować działania w perspektywie post pandemicznej. Wyzwaniem powinno być budowanie co raz szerszej grupy odbiorców kultury, sztuki, inicjatyw w przestrzeni publicznej oraz imprez, co wpłynie na kształtowanie klasy nowych mieszczan. Aktywne kreowanie potrzeb przez samorząd, również tych konsumpcyjnych, korzystnie wpłynie na lokalną gospodarkę oraz jej ukierunkowanie. Mając świadomość, że tradycje rolnicze gminy dominują jej portret gospodarczy, a co za tym idzie wykluczają istotny rozwój przemysłu, to skoncentrowanie się na rozwoju sektora usług i kreowanie miejscowości Pyrzyce może uruchomić nowy mechanizm rozwojowy.

Ostatnie ustalenie, poprzedzające formułowanie planu strategicznego dotyczy identyfikowanych zasobów. Są to produkty i potencjały, na których można opierać przyszły rozwój Gminy Pyrzyce. O ile infrastruktura, potrzeby mieszkaniowe i jakość życia to wyzwania podzielane przez mieszkańców, to zasoby wydają się być niedostatecznie wykorzystane, co w optyce planu strategicznego jest ważną szansą na przyszłość. O ile potencjał pyrzyckiej geotermii jest dobrze opisany i identyfikowany również na szczeblu regionalnym i krajowym, to dziedzictwo historyczne i kulturowe wymaga podjęcia znaczących działań. Szlak św. Ottona z Bambergu czy obwarowanie miejskie stanowią unikatowe zasoby, a stworzenie realnego, markowego produktu turystycznego może stać się szansę na uruchomienie nowych mechanizmów rozwojowych katalizujących energię i potencjał kreatywny mieszkańców. Można stwierdzić, że niedostateczne wykorzystanie istniejącego dziedzictwa (również przyrodniczego oraz związanego z aktywnym wypoczynkiem i rekreacją) to problem, który na gruncie zaktualizowanej strategii zostanie potraktowany jako ważny filar rozwojowy Gminy Pyrzyce.

7. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja, w świetle przepisów definiujących kształt strategii rozwoju gminy, to nieobligatoryjne elementy dokumentu. W zaktualizowanym opracowaniu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako wprowadzenia do poziomu planów strategicznych i operacyjnych.

W pierwotnej wersji dokumentu znajdowała się misja, którą zachowano opatrując ją jednakże dodatkowym komentarzem.

Wizja rozwoju Gminy Pырzyce, nakreślony jej obraz w optyce roku 2025 bazuje natomiast na efektach pracy warsztatowej i finalnie został zredagowany oraz dostosowany do okresu obowiązywania dokumentu. Dotychczasowe brzmienie wizji zostało poddane ewaluacji, a następnie redefinicji.

Misja wyznacza najważniejsze zamierzenia Gminy Pырzyce jako wspólnoty samorządowej i obywatelskiej, które koncentrują się na zapewnieniu dobrostanu oraz dobrobytu mieszkańcom. Powyższe założenie wynika również z przepisów Ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95), gdzie czytamy, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Biorąc pod uwagę powyższe misja Gminy Pырzyce brzmi następująco:

„Efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Pырzyce zapewniające godne warunki bytowe, rozwój społeczności lokalnej oraz zapewnienie rozwoju wspólnoty w przyszłości”

Parafrazując powyższy zapis, należy stwierdzić, że misją samorządu na najbliższe lata jest urzeczywistnianie idei zrównoważonego rozwoju w praktyce oraz zaspokajania rosnących aspiracji mieszkańców. W kontekście aktualizacji zapisów dokumentu strategicznego warto podkreślić szansę wynikającą z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz ograniczone zasoby finansowe i okoliczności z tym związane. Perspektywa najbliższych lat to wyzwanie możliwie najefektywniejszego wykorzystania dostępnych środków przy zachowaniu stabilnego budżetu samorządu.

Misja to również swoisty cel nadrzędny nakreślony do roku 2025. Założenia planistyczne zostały wypracowane zgodnie z zasadami partycypacji społecznej. W tym kontekście warto w tym miejscu wskazać, że planowany rozwój Gminy Pырzyce w równym stopniu odwołuje się zarówno do wyzwań cywilizacyjnych o podstawowym znaczeniu oraz do tych ukierunkowanych na aspiracje i potrzeby rozwojowe. Co więcej w przypadku Gminy Pырzyce równowaga podejmowanych działań inwestycyjnych musi brać pod uwagę zróżnicowanie potrzeb części miejskiej oraz wiejskiej gminy. Uzupełniając brzmienie misji należy raz jeszcze podkreślić, że działania zapisane w strategii mają

na celu niwelowanie nierówności i kreowanie rozwoju równomiernie w każdym obszarze działalności samorządu lokalnego.

ZASADY ROZWOJU GMINY PYRZYCE

➔ Zrównoważony rozwój terenów miejskich oraz wiejskich

➔ Równomierny rozwój na każdej płaszczyźnie

➔	Niwelowanie problemów cywilizacyjnych	Zakłada się zwiększanie dostępu do infrastruktury sieciowej, głównie kanalizacyjnej oraz poprawianie jakości dróg i mienia komunalnego.
➔	Zabezpieczenie socjalno-bytowe	Zabezpieczenie jest ukierunkowane na wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, stworzenie aktywnej polityki mieszkaniowej oraz integracji społeczno-zawodowej.
➔	Atrakcyjna odpowiedź na aspiracje i potrzeby społeczne	Mieszkańcy w co raz większym stopniu zgłaszają potrzeby na zróżnicowaną ofertę spędzania czasu wolnego, ważne w tym kontekście jest też potrzeba wybudowania obwodnicy.
➔	Efektywne wykorzystanie zasobów	Zasoby naturalne i dziedzictwo Gminy Pyrzyce to elementy na bazie których należy budować jej markę, do kluczowych należy geotermia, jezioro Miedwie oraz zachowane obwarowania miejskie.

Komplementarna w stosunku do misji jest wizja (wypracowana metodami partycypacyjnymi), stanowiąca projektowany obraz Gminy Pyrzyce w roku 2025. Przytoczona poniżej wizja ma jednoczyć wokół zawartych w niej idei. Z punktu widzenia planowania strategicznego wizja to pożądaný stan docelowy, do którego wspólnota lokalna i samorząd Gminy Pyrzyce będzie konsekwentnie dążyć. Poniżej przedstawiona buduje główne ramy zaplanowanej interwencji i koncentruje się na odtworzeniu identyfikowanych zasobów.

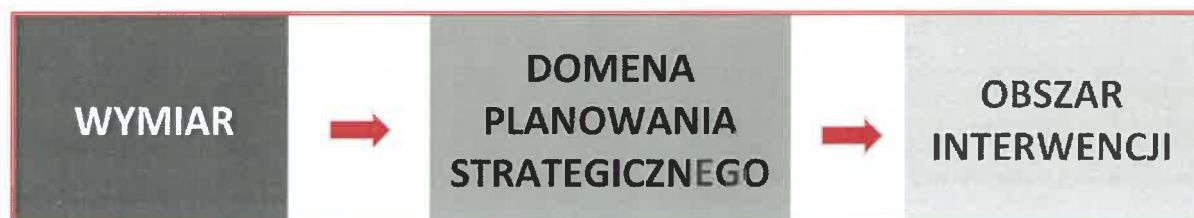
W 2025 roku Gmina Pyrzyce to obszar ekologiczny, wyróżniający się stopniem uzupełnienia niedoborów inwestycji. Jakość dróg i skomunikowanie cechują się dobrym standardem, a budynki użyteczności publicznej spełniają standardy dostępności. Gmina Pyrzyce odpowiada na aspiracje i potrzeby mieszkańców poprzez istotny rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej oraz poprawę dostępnej bazy i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Mury miejskie jako wizytówka gminy i jej unikalny zasób dziedzictwa materialnego są magnesem dla wzrastającej liczby turystów odwiedzających gminę.

8. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Na poziomie strategicznym należy zdefiniować trzy wymiary. W ujęciu tematycznym tworzą one ramy dla poszczególnych kierunków działań oraz pozostałych planów operacyjnych. Każdy wymiar w ramach procesu planowania strategicznego został zindywidualizowany do potrzeb, kontekstu rozwojowego oraz najważniejszych wyzwań stojących przed Gminą Pырzyce. Treść rozdziału koncentruje się na wyznaczeniu domen planowania strategicznego i sformułowania na ich bazie trzech celów strategicznych.

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów stanowiących domeny planowania strategicznego, które przedstawiono na poniższej grafice.

Poza obligatoryjnymi obszarami interwencji i przypisanymi do nich celami strategicznymi, dokument wskazuje na obszary strategicznej interwencji kluczowe dla rozwoju gminy. Rozwinięcie tej formuły znajduje się z rozdziale 10. Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025.

Należy podkreślić, że umieszczenie danego zagadnienia w konkretnym obszarze interwencji w dalszej części opracowania ma subiektywny charakter. Wynika ono z przenikania się i wzajemnego uzupełniania postulowanych do realizacji planów. Wspomniane przenikanie jest zjawiskiem naturalnym, którego sztandarowym przykładem jest rewitalizacja mocno osadzona w tematyce społecznej, ale również gospodarczej i przestrzennej.

Biorąc pod uwagę powyższe, na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano trzy cele strategiczne, które z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, z drugiej natomiast są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznych scenariuszy rozwojowych. Mając na uwadze przejrzystość prezentowanych treści, każdy z celów został przypisany do konkretnego wymiaru interwencji.

Wymiar społeczny	Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Pyrzyce	
Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 2. Kreowanie atrakcyjnego ryнку pracy w Gminie Pyrzyce	
Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności gminy w wymiarze komunikacyjnym, usługowym oraz architektonicznym	

9. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
<p>Cel strategiczny 1.</p> <p>Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Pyrzyce</p>	<p>Cel strategiczny 2.</p> <p>Kreowanie atrakcyjnego rynku pracy w Gminie Pyrzyce</p>	<p>Cel strategiczny 3.</p> <p>Zwiększenie dostępności gminy w wymiarze komunikacyjnym, usługowym oraz architektonicznym</p>
<p>Kierunek działania 1. Ochrona środowiska naturalnego na rzecz wszystkich mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: <ul style="list-style-type: none"> Szkoły Podstawowej w Okunicy Szkoły Podstawowej z Oi im. Leonida Teligi w Pyrzycach Pyrzyckiej Szkoły Muzycznej I stopnia ⇒ Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Mielczynie ⇒ Wdrażanie elementów gospodarki obiegu zamkniętego ⇒ Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych ⇒ Poprawa czystości powietrza ⇒ Zachowanie bioróżnorodności ⇒ Działania na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców ⇒ Rozwijanie systemu gospodarki odpadami ⇒ Wykorzystanie potencjału Geotermii Pyrzyce ⇒ Modernizacja sieci ciepłowniczej ⇒ Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę, przebudowę, rozbudowę oraz remont sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej obszarów wiejskich i miejskich 	<p>Kierunek działania 4. Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie Pyrzyce</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Promocja terenów inwestycyjnych, przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej ⇒ Kreowanie nowych terenów inwestycyjnych i ich promocja ⇒ Rozwijanie profesjonalnego systemu obsługi inwestora ⇒ Wspieranie instytucji otoczenia biznesu ⇒ Stworzenie katalogu ulg i zachęt inwestycyjnych dla wybranych branż gospodarczych ⇒ Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia ⇒ Promocja aktywności zawodowej (również osób starszych) ⇒ Wspieranie inicjatyw związanych z ekonomią społeczną i solidarną ⇒ Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa odczuwanego przez mieszkańców 	<p>Kierunek działania 6. Działania na rzecz budowy nowoczesnej infrastruktury publicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Działania na rzecz zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i transportowej m.in. w kontekście budowy obwodnicy ⇒ Modernizacja i podnoszenie jakości układu drogowego: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa ul. Owocowej w Pyrzycach wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą Przebudowa ul. Polnej w Pyrzycach wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą Przebudowa drogi wewnętrznej od ul. Stargardzkiej do ul. Narutowicza w Pyrzycach (działka nr 190/12 obręb 6 m. Pyrzyce i działka nr 190/20 obręb 6 m. Pyrzyce). Uzbrojenie terenów ul. Lipiańska w Pyrzycach ⇒ Modernizacja, przebudowy i rozbudowy sieci drogowej ⇒ Budowa zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych ⇒ Optymalizacja na rzecz zwiększenia płynności ruchu w mieście ⇒ Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego oraz chodników, w tym: Budowa oświetlenia ulicznego na ul. Kościuski do skrzyżowania z ul. Cmentarna ⇒ Wykonanie dokumentacji oświetlenia ul. Reymonta obręb 13 m. Pyrzyce ⇒ Sporządzenie dokumentacji na wykonanie oświetlenia ulicznego w miejscowości Ryszewo przy drodze powiatowej nr 1559Z obok działek 293/1, 293/2 i 294 ⇒ Budowa oświetlenia w drodze nr 1764Z działka nr 64 obręb Pstrawice, droga powiatowa nr 1563Z działka nr 25 obręb Pstrawice ⇒ Modernizację obiektów użyteczności publicznej
<p>Kierunek działania 2. Wzmocnienie jakości usług publicznych świadczonych przez samorząd lokalny</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Kompleksowe rozwijanie polityki senioralnej w gminie ⇒ Rozbudowa z przebudową wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku usługowo-biurowego na Dzienny Dom Seniora ⇒ Podnoszenie standardów jakości opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3 ⇒ Wsparcie tworzenia i funkcjonowania klubów oraz klubów dziecięcych ⇒ Podnoszenie standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym ⇒ Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej ⇒ Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania ⇒ Upowszechnianie dostępu do edukacji i wyrównywanie szans edukacyjnych ⇒ Rozwijanie zasobów podmiotów zajmujących się pomocą społeczną oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach ⇒ Rozwijanie działalności i zasobów Pyrzyckiego Domu Kultury ⇒ Stworzenie przestrzeni i zróżnicowanej oferty dla działalności artystycznej i kulturalnej ⇒ Rozwijanie oferty instytucji kultury oraz organizacji działających w tym obszarze ⇒ Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze ⇒ Rozwijanie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego ⇒ Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej w ramach budownictwa mieszkaniowego oraz współpraca z deweloperami ⇒ Prowadzenie skoordynowanej polityki w zakresie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 	<p>Kierunek działania 5. Aktywny marketing i stymulowanie turystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ⇒ Realizacja imprez budujących markę Gminy Pyrzyce ⇒ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, tworzenie produktów turystycznych na bazie lokalnego dziedzictwa ⇒ Promocja turystyczna i gospodarza ⇒ Budowa fontanny w Pyrzycach wraz z infrastrukturą towarzyszącą ⇒ Zabezpieczenie, wzmocnienie i renowacja Czatowni nr 41 w Pyrzycach ⇒ Działania na rzecz wykorzystania potencjału miejskich murów obronnych w Pyrzycach ⇒ Rozwijanie turystyki wodnej ⇒ Stworzenie miejsca wypoczynku (plaży) nad Jeziorem Miedwie w miejscowości Giżyn i jej skomunikowanie ⇒ Rozwijanie turystyki religijnej / sakralnej ⇒ Ukierunkowanie na budowanie pakietowanej oferty dla turystów jednodniowych ⇒ Budowa tętni tradycyjnej na bazie istniejących prototypów mini tętni 	<p>Kierunek działania 7. Otwarta Gmina Pyrzyce</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Rozwijanie wolontariatu i wspieranie rozwoju kapitału społecznego oraz więzi międzypokoleniowych ⇒ Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego ⇒ Wdrażaniem systemów SMART CITY ⇒ Rozwijanie poziomu informatyzacji i cyfryzacji gminy ⇒ Upowszechnienie możliwości korzystania z e-usług przez mieszkańców ⇒ Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych na terenie gminy takich jak OSP czy KGW ⇒ Pogłębianie procesów konsultacyjnych przy wykorzystaniu nowoczesnych technik partycypacyjnych

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
<p>Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Pyrzyce</p>	<p>Cel strategiczny 2. Kreowanie atrakcyjnego rynku pracy w Gminie Pyrzyce</p>	<p>Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności gminy w wymiarze komunikacyjnym, usługowym oraz architektonicznym</p>
<p>Kierunek działania 3. Kreowanie bazy i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Rozbudowa i modernizacja basenu przy ul. Rejtana w Pyrzycach ⇒ Modernizacja stadionu miejskiego przy ul. Sportowej w Pyrzycach ⇒ Kształtowanie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej ⇒ Rozbudowywanie i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowo-wypoczynkowej ⇒ Uatrakcyjnianie stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym terenów rekreacyjnych ⇒ Doposażanie miejsc spędzania czasu wolnego takich jak place zabaw czy tereny zielone ⇒ Kreowanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży 		<p>Kierunek działania 8. Kompleksowa rewitalizacja²</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Realizacja zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pyrzyce ⇒ Rewitalizacja zabytków, terenu przy murach (remont i odbudowa obwarowań miejskich, utworzenie uliczek przymurnych, udostępnienie baszt, bram dla celów turystycznych). ⇒ Rewitalizacja przestrzeni publicznej ⇒ Estetyzacja przestrzeni publicznej ⇒ Nivelowanie barier architektonicznych ⇒ Dbłość i rozwijanie terenów zielonych w gminie ⇒ Wdrażanie polityki Dostępność Plus

² Zgodnie z praktykami rewitalizacyjnymi wskazany kierunek działań ma charakter interdyscyplinarny, łączy w sobie interwencję w warstwie przestrzennej (inwestycyjnej) z działaniami miękkimi o społecznym charakterze.

10. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Na poziomie operacyjnym zdefiniowano również OSI. Są one pewnym wycinkiem tematycznym, który ma kluczowe znaczenie rozwojowe. W przypadku Gminy Pырzyce obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy obejmujące dwa obszary. Pierwszym z nich są działania rewitalizacyjne, a drugim szeroko rozumiane działania związane z infrastrukturą publiczną.

**Kierunek działania 6.
Działania na rzecz budowy
nowoczesnej infrastruktury
publicznej**

**Kierunek działania 8.
Kompleksowa
rewitalizacja**

11. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami rozdziału 12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

Lp. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2027 roku	Źródło danych
Kierunek działania 1.	Ochrona środowiska naturalnego na rzecz wszystkich mieszkańców	Liczba wymienionych kotłów (indywidualnych źródeł ciepła)	0	Wzrost	UM Pyrzyce
Kierunek działania 2.	Wzmacnianie jakości usług publicznych świadczonych przez samorząd lokalny	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym	9,9%	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 3.	Kreowanie bazy i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych	-	Wzrost	UM Pyrzyce
Kierunek działania 4.	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie Pyrzyce	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 ludności w wieku produkcyjnym	14,53	Wzrost	BDL GUS
Kierunek działania 5.	Aktywny marketing i stymulowanie turystyki	Liczba kampanii marketingowych zrealizowanych przez gminę	0	Wzrost	UM Pyrzyce
Kierunek działania 6.	Działania na rzecz budowy nowoczesnej infrastruktury publicznej	Długość zmodernizowanych odcinków dróg	0	Wzrost	UM Pyrzyce
Kierunek działania 7.	Otwarta Gmina Pyrzyce	Liczba wprowadzonych nowych funkcjonalności i usprawnień	0	Wzrost	UM Pyrzyce
Kierunek działania 8.	Kompleksowa rewitalizacja	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	0	Wzrost	UM Pyrzyce

III Wdrażanie

12. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy zawiera: „system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych” (Art. 10e. 1. 8 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym).

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu przez Burmistrza Pырzyc przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Pырzycach, w uzgodnieniu z Radą Miejską (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Pырzyc przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Pырzycach i instytucji samorządowych.
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Burmistrz Pырzyc.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miejskiego w Pырzycach oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego w Pырzycach, Rada Miejska.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Burmistrz Pырzyc, Rada Miejska.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Burmistrz Pырzyc, przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Pырzycach wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 12. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie przeglądu strategicznego, ewaluacji ex-post w 2025 roku.
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu (informacje roczne) wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Raport ewaluacyjny jest prezentowany Radzie Miejskiej przez Burmistrza Pyrzyc wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Pyrzyce na lata 2015-2025 dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Pyrzyc.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raporcie ewaluacyjnym zostanie dokonana w 2025 roku. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania, z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Pyrzyc we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Pyrzycach, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Miejskiej w Pyrzycach.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu logotypem zgodnie z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać przygotowany w modelu partycypacyjnym.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

13. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 9) ramy finansowe i źródła finansowania zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Pырzyce na lata 2015-2025, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa zachodniopomorskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2027,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

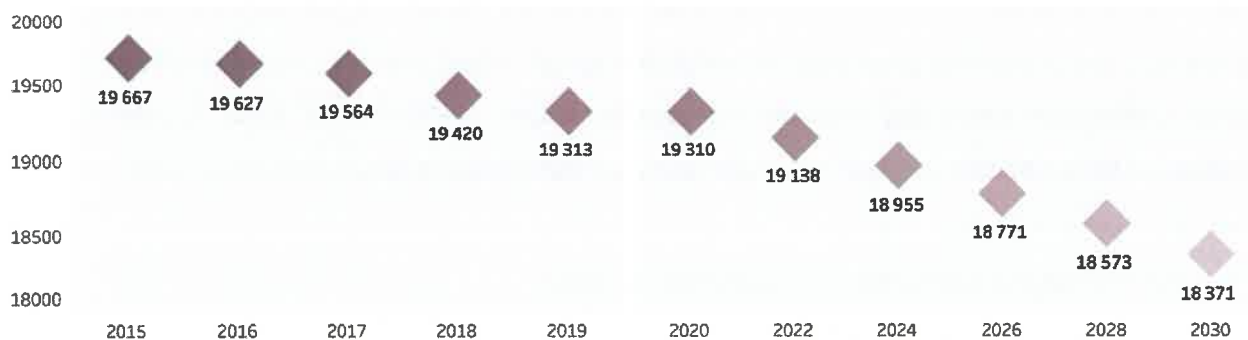
Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

DEMOGRAFIA

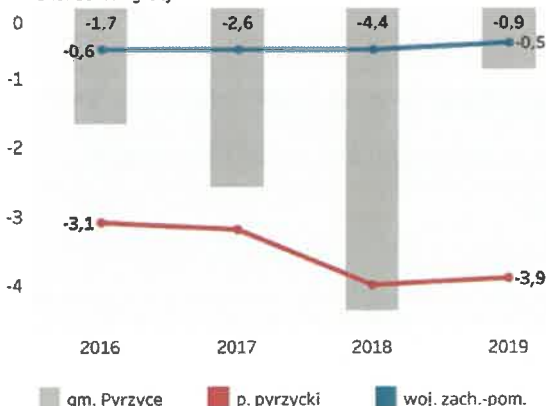
Stan i prognoza ludności

Liczba ludności zamieszkująca Gminę Pyrzyce systematycznie spada. W minionym pięcioleciu nieznacznie, niespełna 2%, natomiast prognozy wskazują na ubytek mieszkańców na poziomie 5% w perspektywie roku 2030.

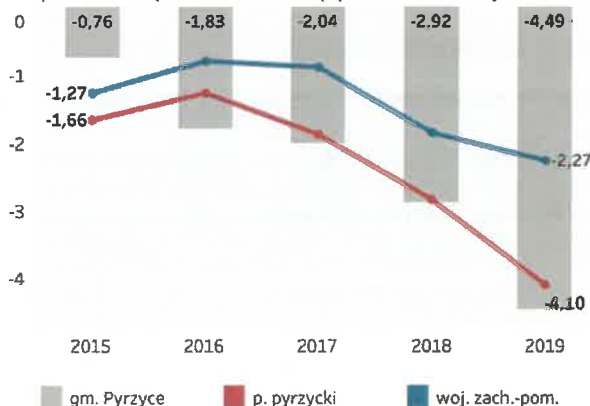
Saldo migracji na 1000 osób

Niekorzystna sytuacja demograficzna to skutek m.in niskiej atrakcyjności osiedleńczej gminy definiowanej niekorzystnym bilansem migracji.

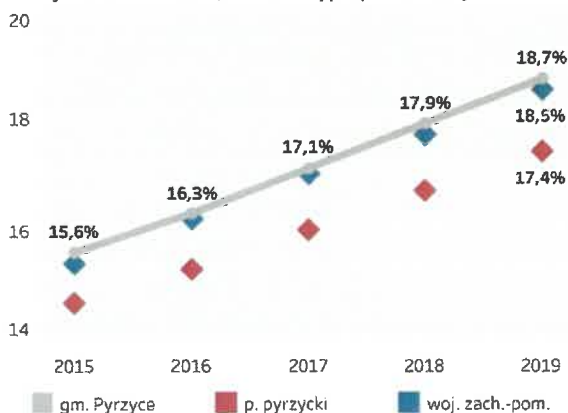
Przyrost naturalny na 1000 ludności

Ujemny przyrost naturalny wyrażony wskaźnikiem na 1000 mieszkańców jest w minionych latach coraz niższy co znajduje przełożenie w procesie starzenia się społeczności lokalnej.

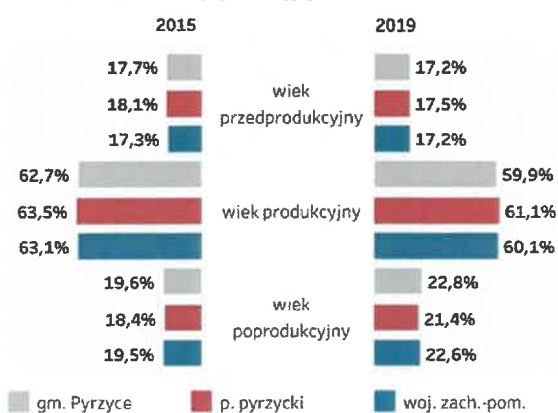
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem świadczy o tym, że Gmina Pyrzyce musi aktywnie prowadzić politykę senioralną, gdyż populacja osób wymagających wsparcia będzie dynamicznie wrosła, również w ujęciu porównawczym.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku

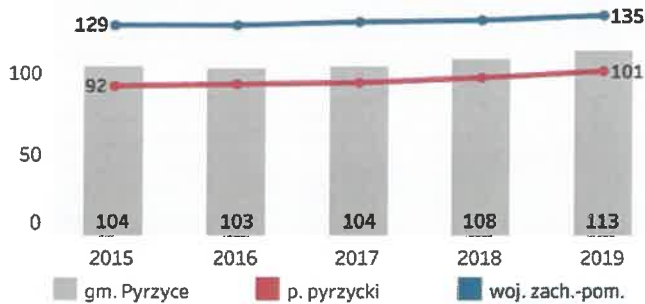
Na tle regionu struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców Gminy Pyrzyce nie jest korzystna. Charakteryzuje się jednoczesnym spadkiem osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym oraz wzrostem osób w wieku poprodukcyjnym.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

W ujęciu porównawczym przedsiębiorczość w Gminie Pyrzyce jest wyższa niż na terenie powiatu, natomiast znacznie odbiega od średniej wojewódzkiej. W tym ujęciu należy sytuację gospodarczą ocenić jako przeciętną.

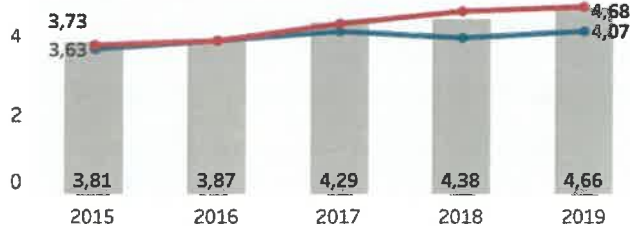
Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności

Począwszy od 2017 r. w rejestrze REGON dominują zarejestrowania nad wykreśleniami. Warto podkreślić, że w 2019 r. odnotowano tylko 58 wykreśleń w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

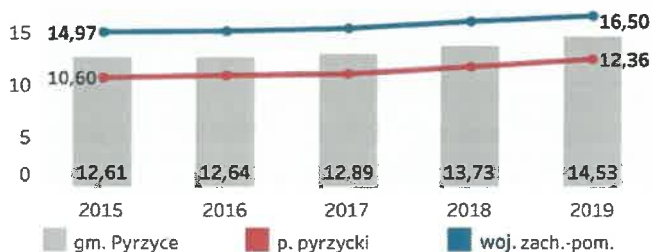

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Aktywność obywatelska w Gminie Pyrzyce mierzona liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców jest wyższa niż w województwie zachodniopomorskim i kształtuje się na poziomie zbliżonym do wartości osiągniętej przez powiat.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Liczba podmiotów gospodarczych

Poziom przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów w rejestrze REGON wzrasta na terenie gminy. W minionych pięciu latach wzrósł o 135 podmiotów.

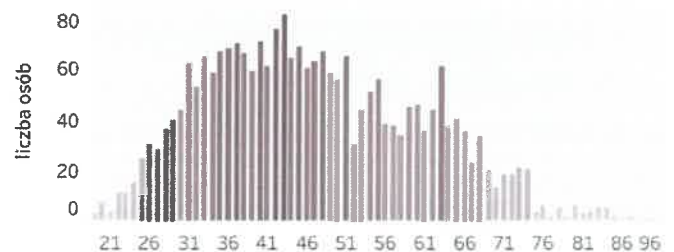

Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007

Struktura lokalnych firm w kontekście sekcji PKD 2007 nie odbiega od średniej. Dominuje budownictwo i działalność handlowa.

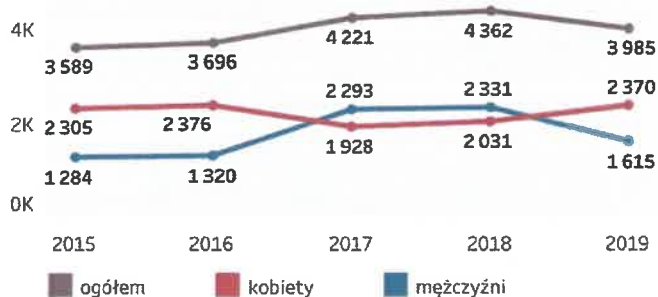

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg wieku

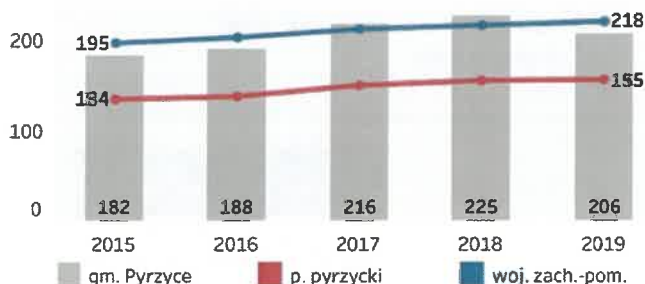

RYNEK PRACY

Liczba osób pracujących

Pracujący na 1000 ludności

Przepływy ludności związane z zatrudnieniem (2016 r.)

- liczba osób dojeżdżających do pracy -

W świetle dostępnych badań znaczna część populacji mieszkańców Gminy Pyrzyce pracuje w Szczecinie oddalonym o niespełna 50 kilometrów. Tą wartość należy uznać za dużą i świadcząca o stosunkowo niskiej atrakcyjności lokalnego rynku pracy. Obok stolicy województwa mieszkańcy pracują również w Stargardzie oraz Warszawie (76 osób).

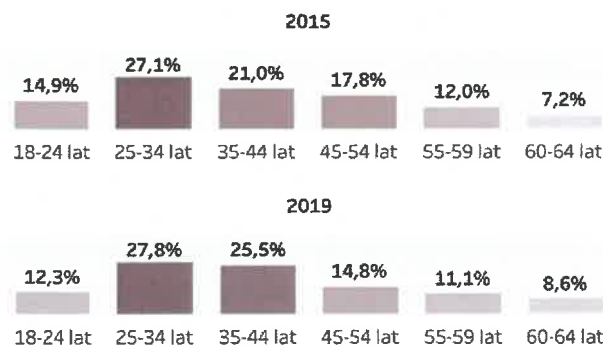
Pyrzyce są atrakcyjnym rynkiem pracy dla mieszkańców Kozielic, Przelewic i Lipian co wskazuje na atrakcyjność gminy w kontekście miejscowości zlokalizowanych w kierunku południowym.

z Pyrzyc

do Pyrzyc

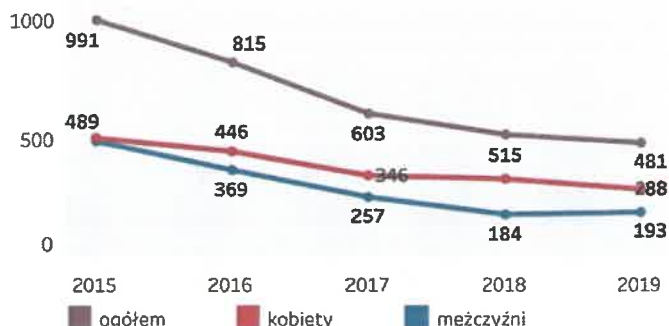

Bezrobotni wg wieku

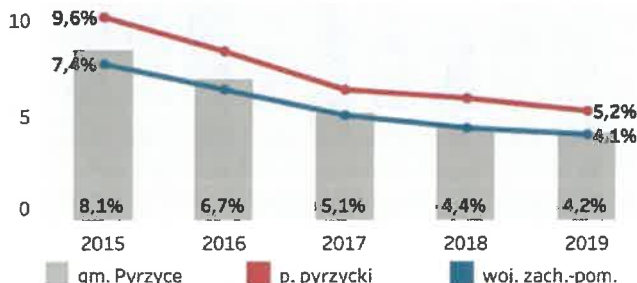
Liczba osób bezrobotnych

W analizowanym okresie bezrobocie konsekwentnie malało, natomiast aktualne prognozy związane ze skutkami pandemii koronawirusa COVID-19 bez wątpienia wpłyną na omawiane zjawisko niekorzystnie.

Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Analizując udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym należy stwierdzić, że sytuacja w Gminie Pyrzyce jest nieco mniej korzystna niż w regionie i lepsza od odnotowywanej na terenie powiatu pyrzyckiego.

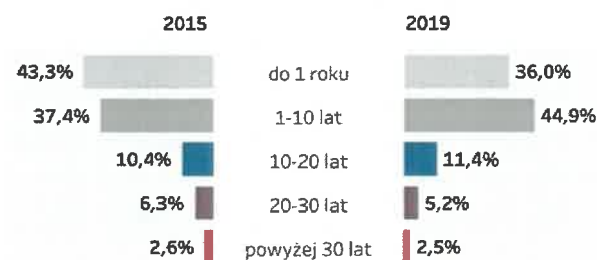

Bezrobotni wg wykształcenia

Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby osób bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem. Może to świadczyć o niskim zróżnicowaniu rynku pracy i ograniczonym popycie na specjalistów w niektórych dziedzinach.

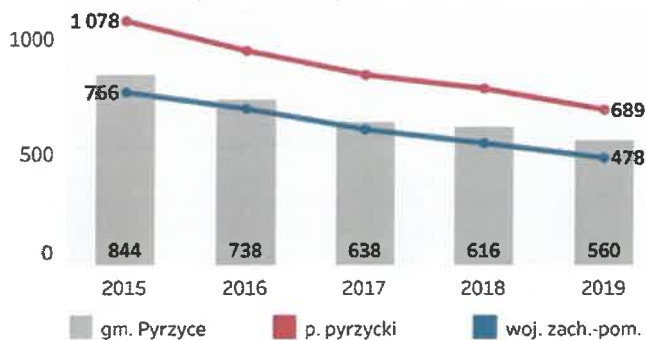
Bezrobotni wg stażu pracy

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

W analizowanym okresie zjawisko korzystania z pomocy społecznej konsekwentnie malało. Natomiast aktualne prognozy związane ze skutkami pandemii koronawirusa COVID-19 bez wątpienia wpłynęły na omawiane zjawisko niekorzystnie.

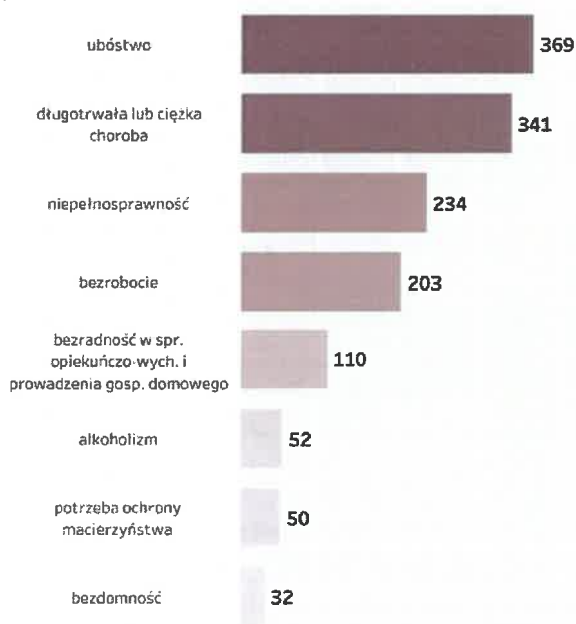

Kwota udzielonych świadczeń ogółem [mln zł]

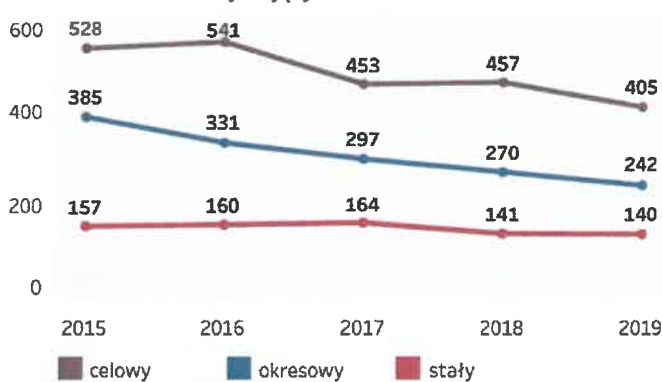

Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn

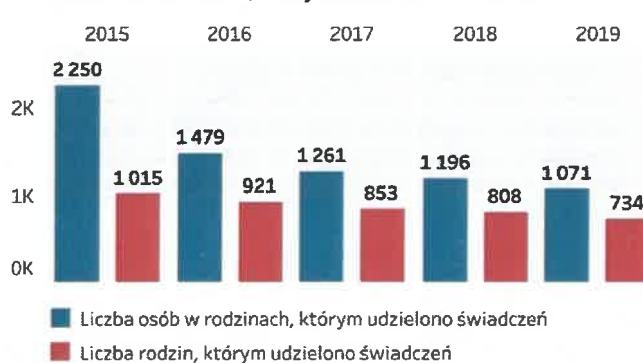
Wśród przyczyn przyznania pomocy dominuje ubóstwo, natomiast na drugiej pozycji plasuje się choroba o długotrwałym charakterze, a na trzeciej niepełnosprawność. Ubóstwo dotyczy blisko 370 rodzin, a pozostałe dwie przyczyny dotyczą aktualnie 575 rodzin. Zaistniała sytuacja to bez wątpienia skutki dynamicznego starzenia się społeczności lokalnej i zmiany struktury potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.

Liczba osób korzystających z zasiłków

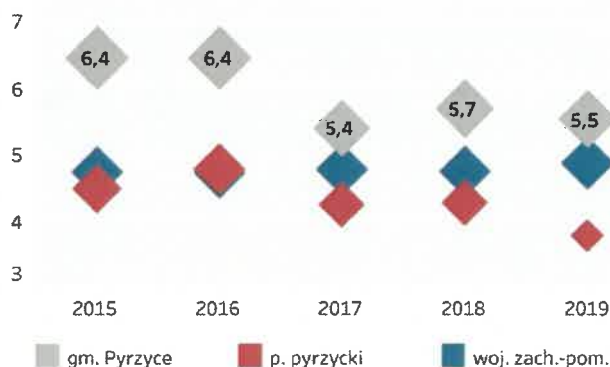

Liczba osób i rodzin, którym udzielono świadczeń

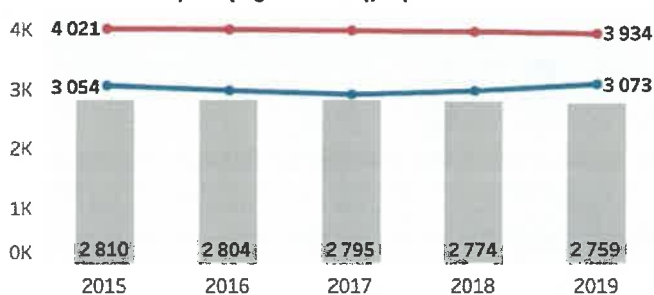

Podstawowa opieka zdrowotna

- porady lekarskie udzielone na 1 mieszkańca -

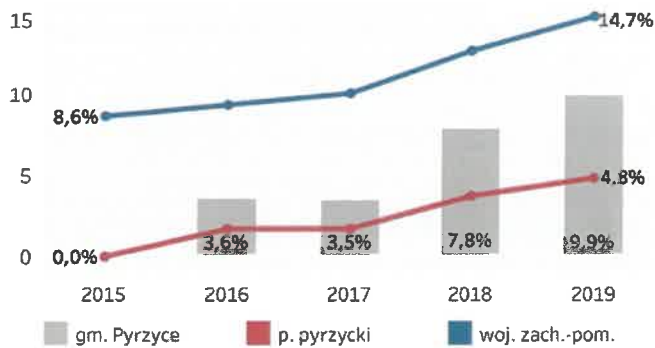
Ludność na aptekę ogólnodostępną

EDUKACJA I KULTURA

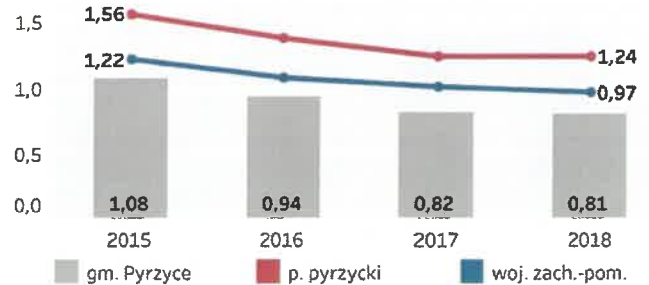
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Tylko co dziesiąte dziecko jest objęte opieką żłobkową w Gminie Pyrzyce. Jest to wskaźnik niezadowalający, tym niemniej warto podkreślić, że w 2015 r. wynosił on zero.

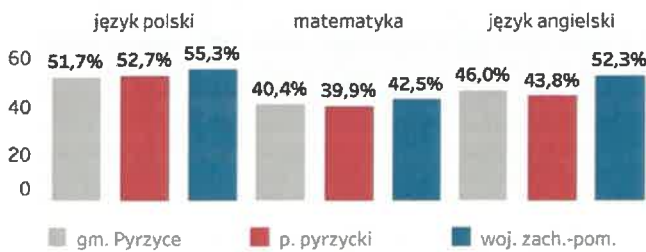
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego

Analiza dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego wskazuje na brak problemu dostępności, niemniej ma to również związek z niższym demograficznym odnotowywanym w Gminie Pyrzyce.

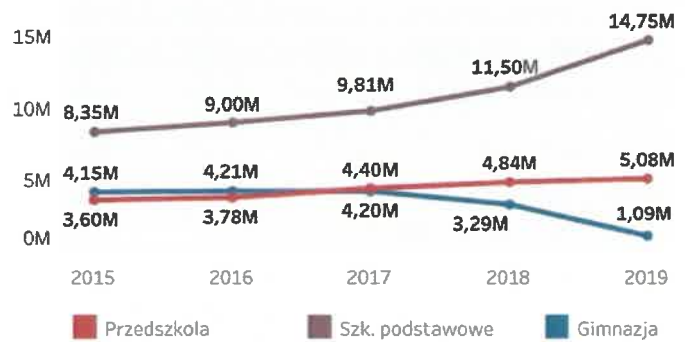
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 r.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 r. w Gminie Pyrzyce są niższe od średnich w województwie, natomiast w przypadku języka polskiego również gorsze od osiąganych średnio przez powiat pyrzycki. Sfera jakości kształcenia wymaga istotnego wzmocnienia przez samorząd.

Oświata i wychowanie

- wydatki budżetu gminy [mln zł] -

Imprezy organizowane przez ośrodki kultury

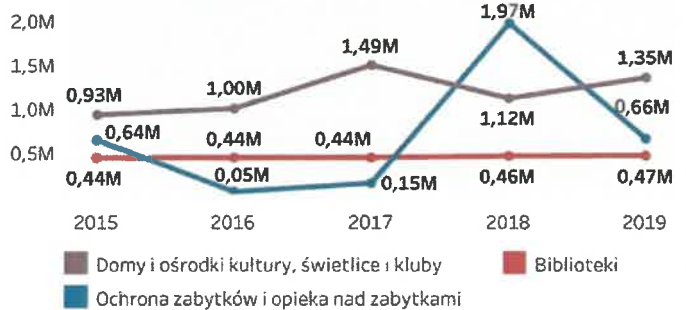

- udział wydatków w wydatkach ogółem -

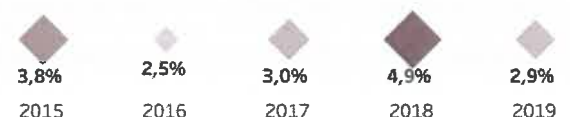

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

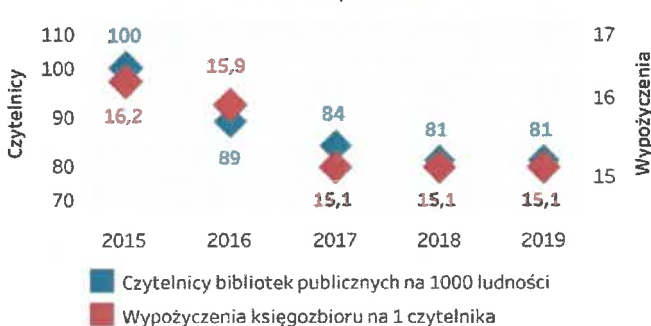
- wydatki budżetu gminy [mln zł] -

- udział wydatków w wydatkach ogółem -

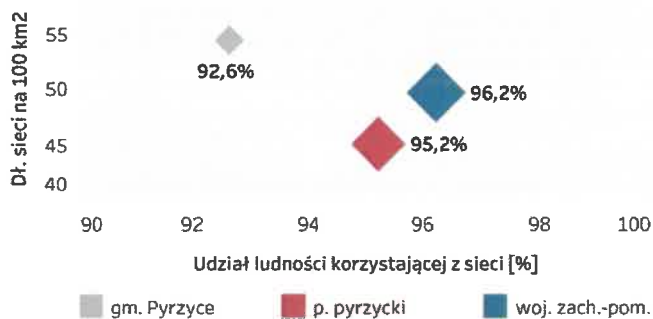
Biblioteki publiczne

OCHRONA ŚRODOWISKA

Sieć wodociągowa (2019 r.)

Poziom zwodociągowania Gminy Pyrzyce jest bardzo wysoki i z punktu widzenia podejmowanych działań kluczowe są działania modernizacyjne, niezwiązane z istotną rozbudową sieci.

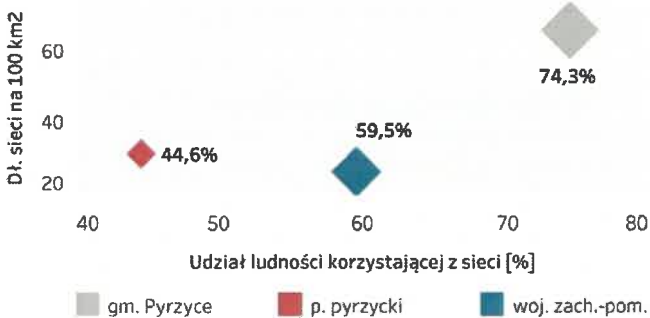
Sieć kanalizacyjna (2019 r.)

Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie 73,1% i jest niższy od średniej regionalnej ze względu na niską gęstość zaludnienia części terenów wiejskich.

Sieć gazowa (2019 r.)

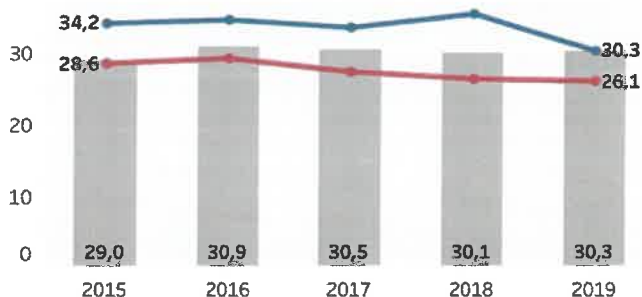
Atutem Gminy Pyrzyce jest wysoki poziom zgasyfikowania wynoszący blisko 75%. Ma on znaczenie jako czynnik wzmacniający atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy.

Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]

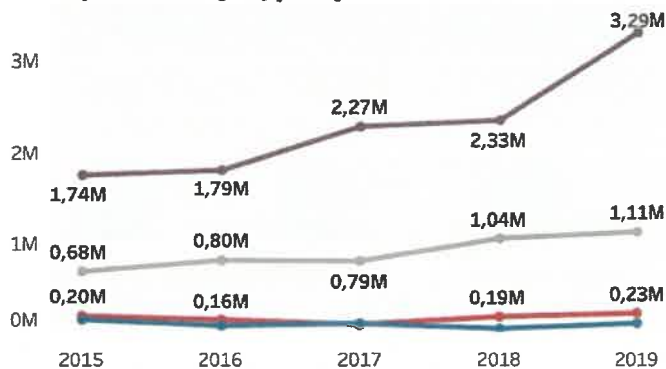
Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m³]

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Podobnie jak gminy w całym kraju Gmina Pyrzyce wydaje coraz więcej środków na gospodarkę odpadami komunalnymi, co wynika z uwarunkowań o charakterze zewnętrznym.

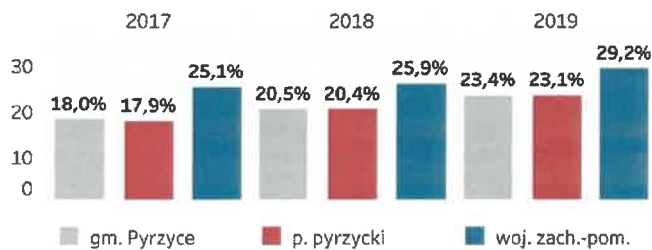
- wydatki budżetu gminy [mln zł] -

- udział wydatków w wydatkach ogółem -

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów

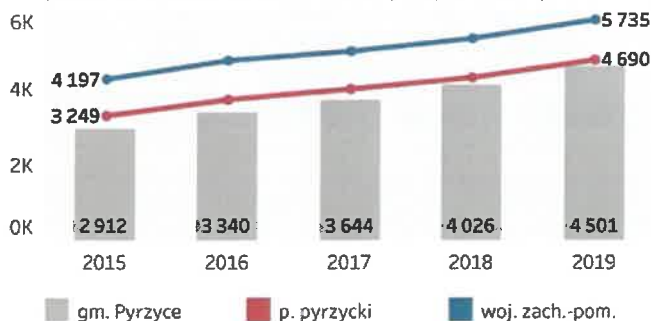

źródło danych: GUS BDL 2015-2019

BUDŻET GMINY

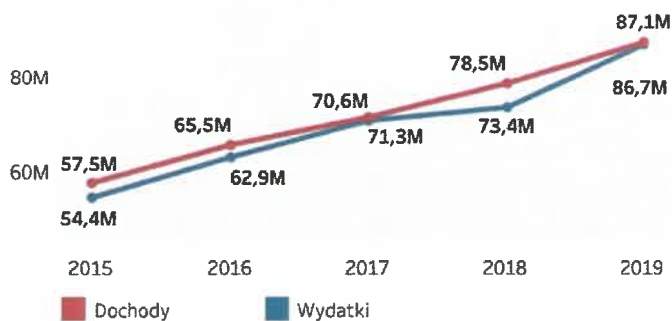
Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł]

Dochody gminy na 1 mieszkańca co roku się zwiększają, natomiast są niższe od średnich osiąganych przez powiat pyrzycki oraz województwo zachodniopomorskie. Wskazuje to na ograniczony poziom zamożności wspólnoty lokalnej (w ujęciu średnim).

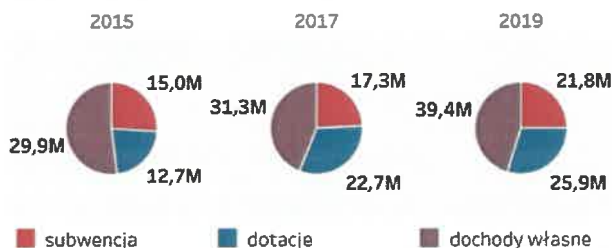
Dochody i wydatki gminy [mln zł]

Dochody gminy przewyższają wydatki w minionym pięcioleciu, a wysokość budżetu corocznie wrasta na co wpływ mają m.in. transfery socjalne takie jak 500+, które są dystrybuowane za pośrednictwem samorządu gminy.

Źródła dochodów [mln zł]

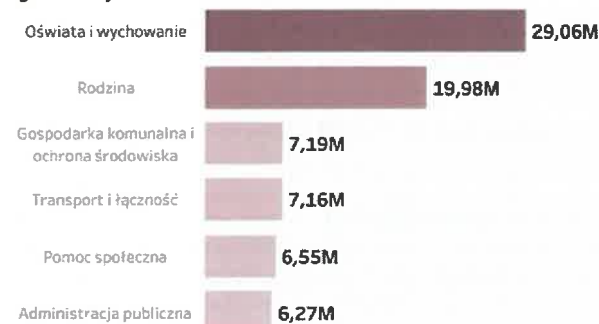
W punktu widzenia dochodów Gminy Pyrzyce zwraca uwagę pozycja wskazująca na dochody własne. W porównaniu do roku 2015 wzrosły one o blisko 10 milionów złotych.

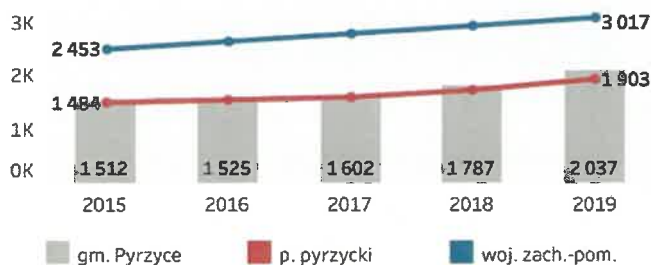
Wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej [mln zł]

W ramach wydatków zwracają uwagę dwie tendencje obserwowane w okresie porównawczym. Zmniejszenie się odsetka środków przeznaczanych na administrację publiczną (o 2,8%) oraz wzrost na wsparcie rodzin i pomoc społeczną (o 9,2%).

- główne wydatki w 2019 r. -

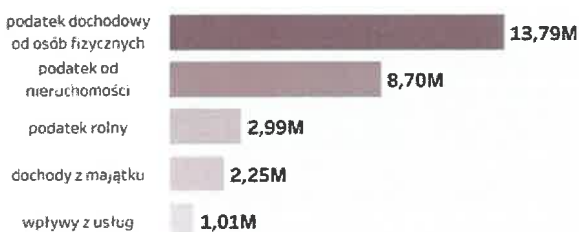
Dochody własne gminy na 1 mieszkańca [zł]

Źródła dochodów własnych [mln zł]

- wybrane źródła -

Główne filary dochodów własnych Gminy Pyrzyce to podatek dochodowy od osób fizycznych (jego część) w wysokości 13,79 mln złotych w 2019 roku warunkowany zamożnością mieszkańców oraz podatek od nieruchomości uiszczany zarówno przez osoby fizyczne, jak również sektor przedsiębiorstw.

Udział wydatków w wydatkach ogółem

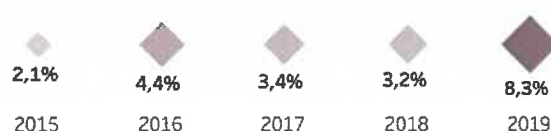
- administracja publiczna -

- rodzina i pomoc społeczna -

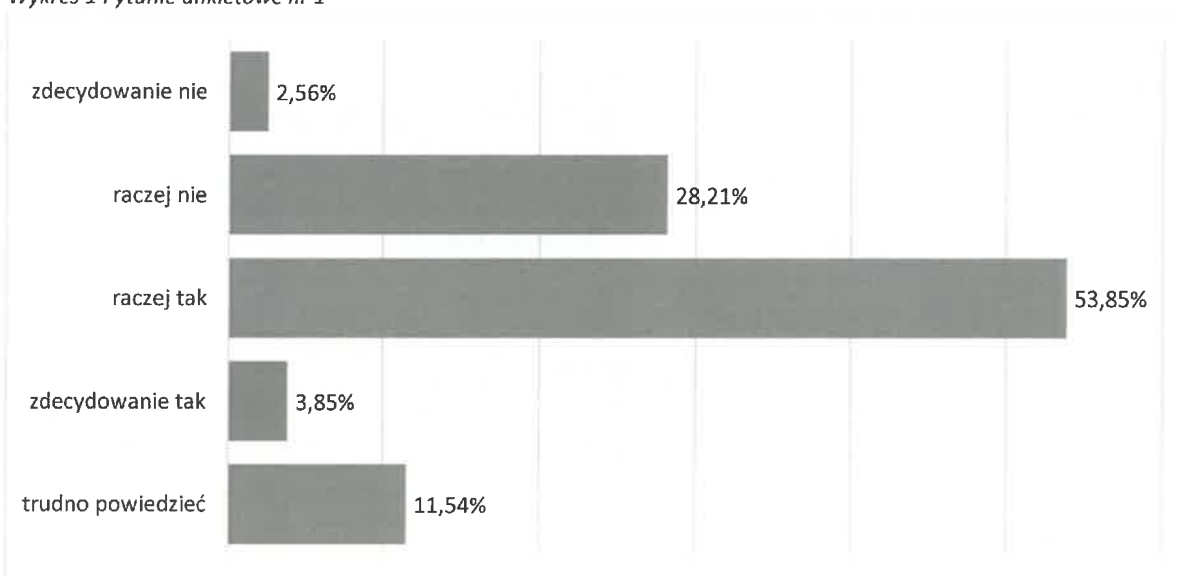
- transport i łączność -

Pytanie 1.: Czy uważa Pan(i), że Gmina Pyrzyce jest dobrym miejscem do życia?

Ponad połowa osób biorąca udział w badaniu uważa, że Gmina Pyrzyce jest dobrym miejscem do życia. Odpowiedź *raczej nie* i *zdecydowanie nie* wskazało nieco ponad 30 % badanych.

Wykres 1 Pytanie ankietowe nr 1

Źródło: badanie własne, n=78

Pytanie 2. Od jak dawna zamieszkuje Pan(i) Gminę Pyrzyce?

Większość badanych zamieszkuje gminę od urodzenia lub nawet od kilku pokoleń. Nieco ponad 11% stanowią mieszkańcy, którzy zamieszkują gminę od niespełna 10 lat.

Wykres 2 Pytanie ankietowe nr 2

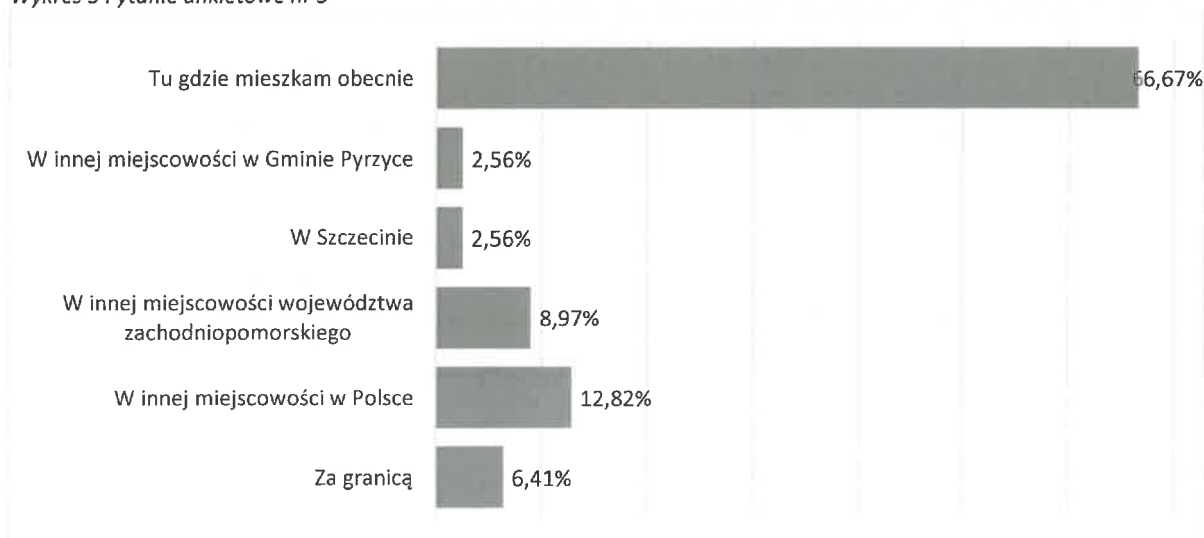

Źródło: badanie własne, n=78

Pytanie 3. Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Deklaracje związane z preferencjami migracyjnymi są pozytywnym odbiciem dobrych ocen gminy jako miejsca do życia. Blisko 70% badanych chce mieszkać tu gdzie obecnie. Najwięcej spośród pozostałych wskazań ma odpowiedź w innej miejscowości w Polsce – 12,8 %

Wykres 3 Pytanie ankietowe nr 3

Źródło: badanie własne, n=78

Pytanie 4. Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Pырzyce, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność

W tym pytaniu do każdego z 33 różnych czynników, wpływających na jakość życia w gminie należało dobrać odpowiedź *bardzo dobrze*, *dobrze*, *źle*, *bardzo źle* lub *trudno powiedzieć*. Najlepiej oceniane czynniki życia w gminie, czyli suma odpowiedzi dobrych i bardzo dobrych, cechujące się ponad połową odpowiedzi pozytywnych, przedstawiają się w następujący sposób:

82,10%	Dostępność szkół, przedszkoli, żłobków
73,10%	Odbiór odpadów komunalnych (śmieci)
70,50%	Dostępność miejsc usługowych i handlu
66,70%	Jakość środowiska naturalnego (np. stan powietrza)
65,40%	Dostępność lokali gastronomicznych
59,00%	Poziom bezpieczeństwa
55,10%	Jakość obsługi w Urzędzie Miejskim i jednostkach gminnych
53,80%	Oferta instytucji kultury

Natomiast odpowiedzi negatywne, obejmujące łącznie odpowiedzi *źle* oraz *bardzo źle*, przedstawia poniższe zestawienie. Ujęto te czynniki, dla których suma odpowiedzi stanowiła 50,00% i powyżej

82,10%	Stan dróg
76,90%	Dostępność miejsc parkingowych
74,40%	Dostępność usług służby zdrowia
65,40%	Stan instalacji kanalizacyjnej
61,50%	Stan techniczny chodników i oświetlenia
60,30%	Oferta rozrywkowa i spędzania czasu wolnego
56,40%	Możliwość znalezienia zatrudnienia
53,80%	Stan instalacji wodnej
51,30%	Dostępność transportu publicznego
50,00%	Możliwość wynajmu mieszkania

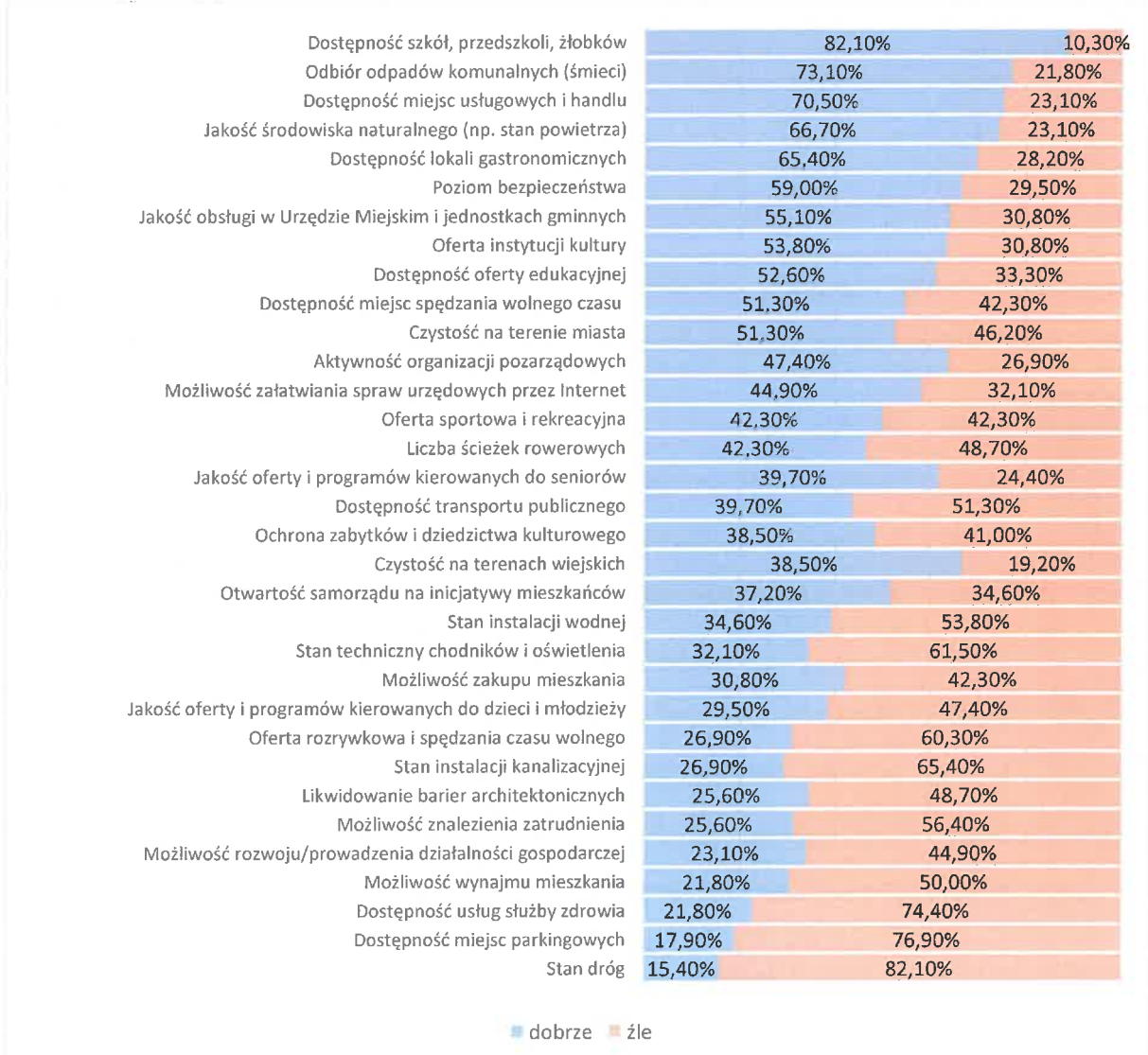
Powyższe zestawienia wskazują, iż w Gminie Pырzyce bardzo dobrze oceniany jest dostęp do infrastruktury edukacyjnej, jak i do miejsc usługowych i handlu oraz punktów gastronomicznych. Respondenci dobrze ocenili również system obsługi wywozu odpadów komunalnych, jakość

środowiska naturalnego, poziom bezpieczeństwa czy ofertę instytucji kultury. Na plus dla samorządu jest docenienie jakości obsługi w Urzędzie Miejskim i jednostkach gminnych.

Słabą stroną Gminy Pyrzyce w opiniach badanych są kwestie infrastrukturalne, związane ze złym stanem dróg, brakiem miejsc parkingowych, złym stanem instalacji kanalizacyjnej i wodnej, słabą dostępnością transportu publicznego oraz złym stanem technicznym chodników i oświetlenia. Gmina jest oceniana negatywnie również pod kątem dostępności do usług służby zdrowia, możliwości znalezienia zatrudnienia i wynajmu mieszkania.

Poniżej przedstawiono wszystkie czynniki - odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ dla czytelności wyrzucono odpowiedź *nie wiem / trudno powiedzieć*

Wykres 4 Pytanie ankietowe nr 4

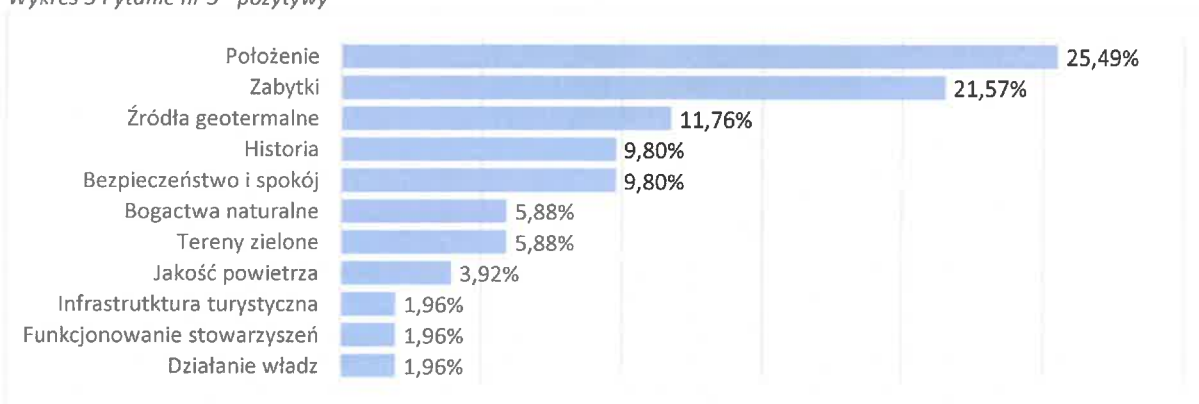
Źródło: badanie własne, n=78

Pytanie 5.: Co jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Pyrzyce?
Co jest największą wadą, słabą stroną Gminy Pyrzyce?

Respondenci byli również proszeni o udzielenie odpowiedzi na pytania o charakterze otwartym, które nie tworzyły zamkniętego katalogu odpowiedzi. Badani w ich ramach wskazywali największe zalety i wady gminy.

Dla co czwartego badanego, podstawową zaletą i atutem gminy jest lokalizacja i uwarunkowania z tym związane. Po drugie dziedzictwo historyczne: zabytki, historia oraz odczuwane przez nich poczucie bezpieczeństwa i spokoju w gminie. Wysoko oceniane są też źródła geotermalne, bogactwa naturalne, tereny zielone i jakość powietrza. Wypowiedzi zostały skategoryzowane w taki sposób, by móc je zilustrować w formie zbiorczej.

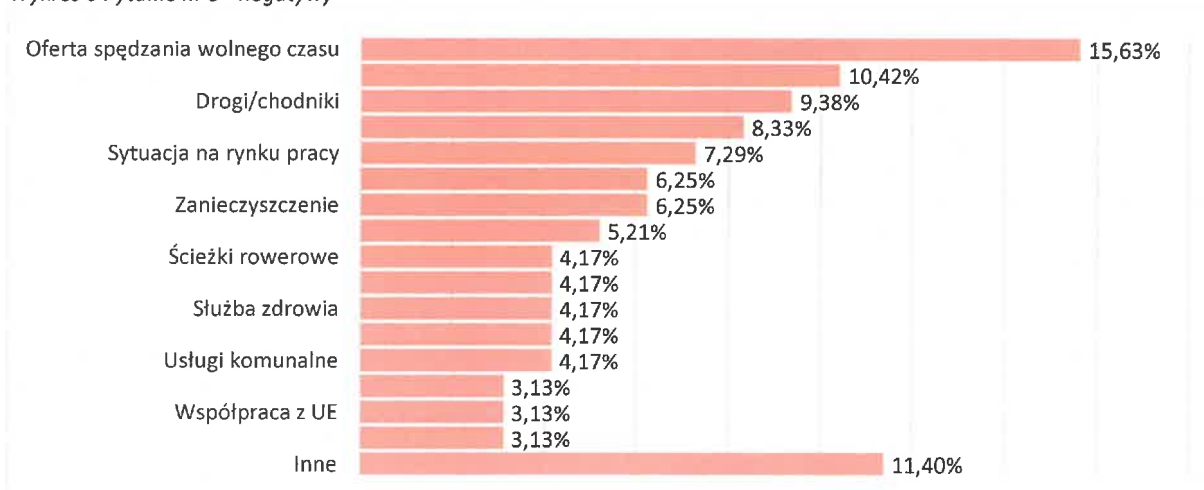
Wykres 5 Pytanie nr 5 - pozytywwy

Źródło: badanie własne, n=78

Wśród wad i słabych stron, oprócz braku oferty spędzania wolnego czasu, pojawiały się kwestie infrastrukturalne związane ze słabym skomunikowaniem gminy, złym stanem dróg i chodników, a także kwestie gospodarcze takie jak: sytuacja na rynku pracy, czy pozyskiwanie inwestorów.

Wykres 6 Pytanie nr 5 - negatywy

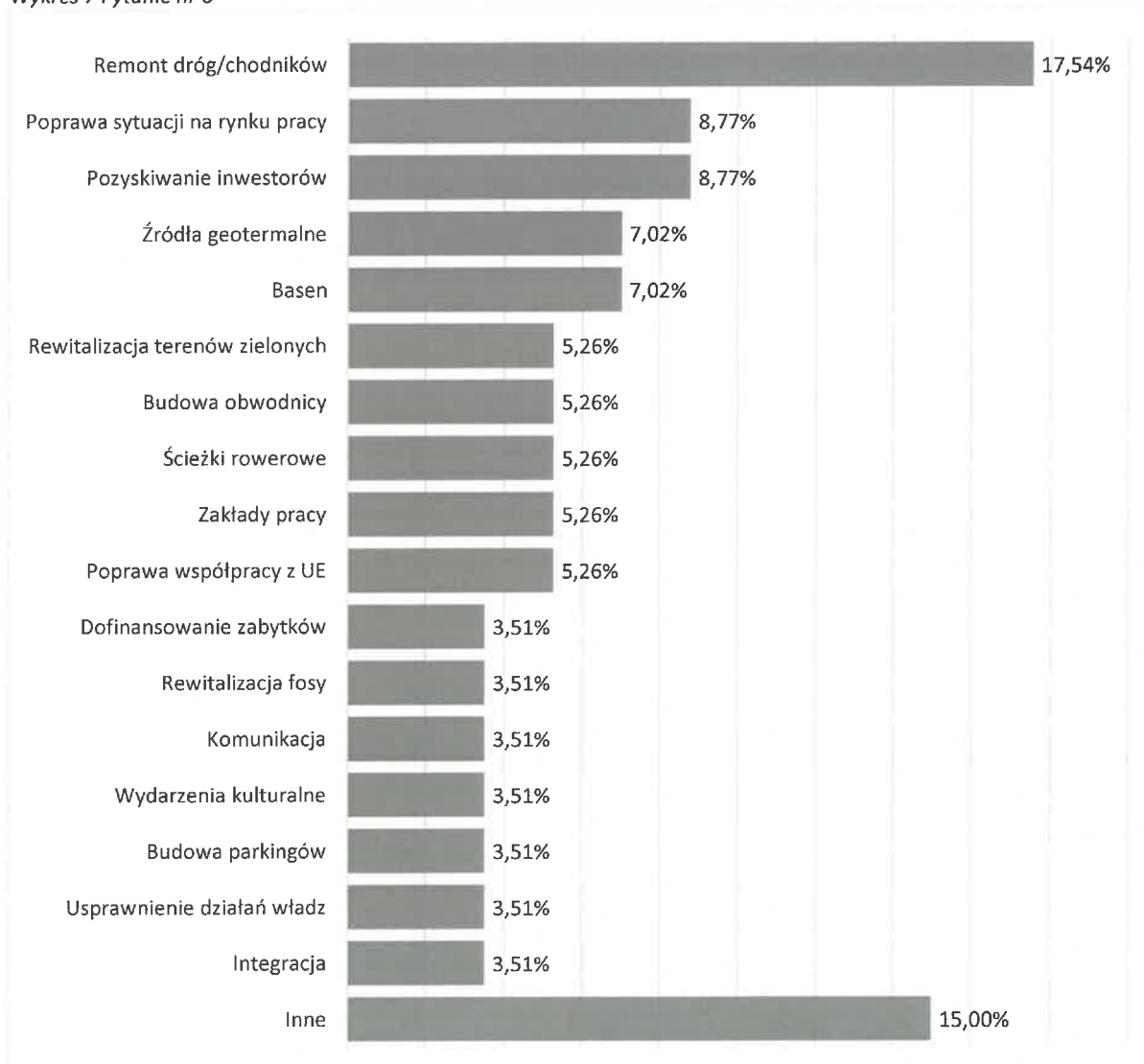

Źródło: badanie własne, n=78

Pytanie 6.: Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Pyrzyce żyło się lepiej?

Kolejne pytanie to dalsza część badania o charakterze otwartym. Respondenci poproszeni byli o sformułowanie konkretnych pomysłów rozwijania gminy w przyszłości. Wyniki przedstawiają się następująco:

Wykres 7 Pytanie nr 6

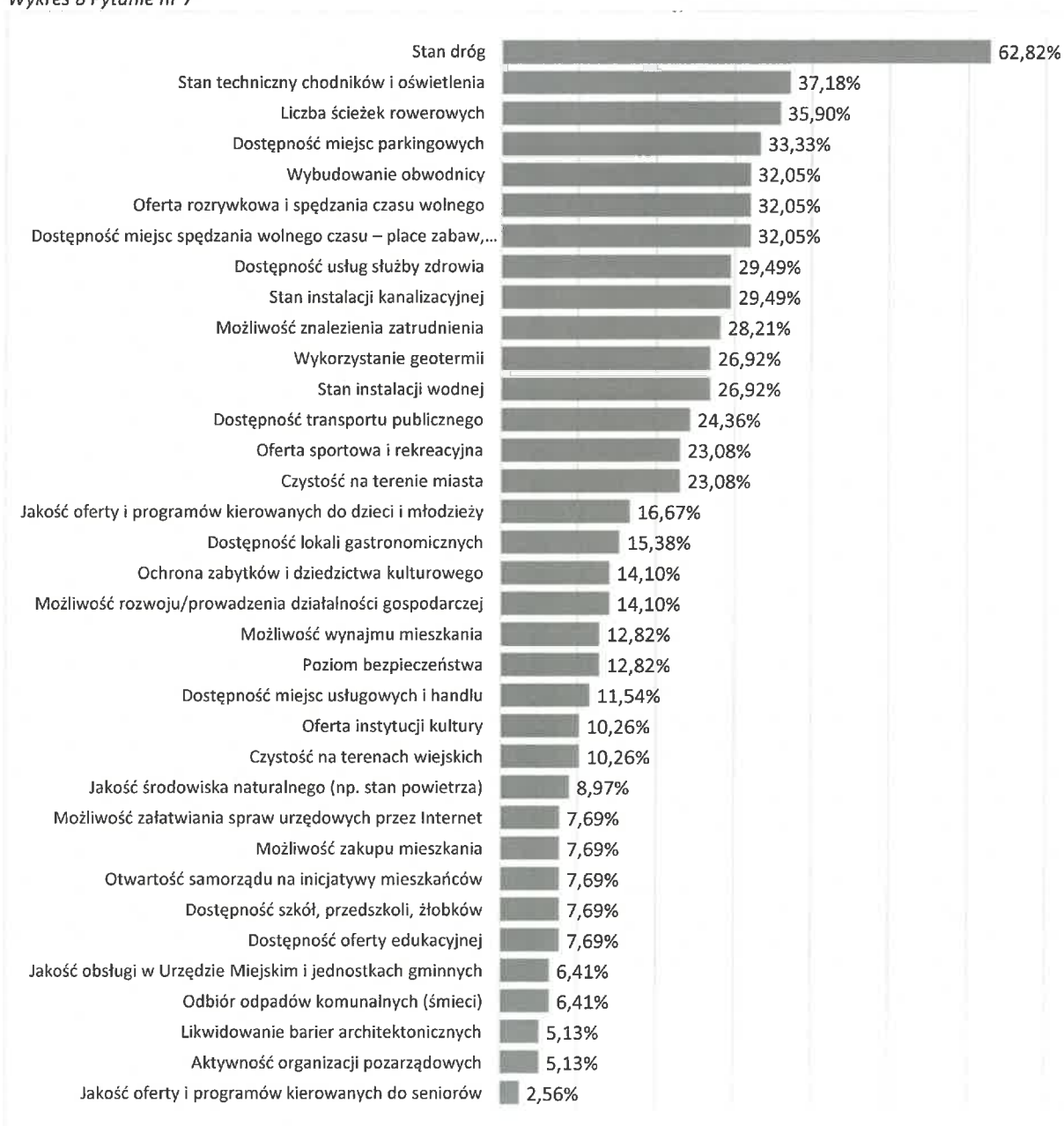
Źródło: badanie własne, n=78

Tak jak w poprzednich pytaniach, na pierwsze miejsce wysuwają się kwestie infrastrukturalne związane z remontem dróg i chodników. Oprócz tego badani chcieliby poprawy sytuacji na rynku pracy, działań zwróconych na pozyskiwanie inwestorów oraz inne – jak powyżej.

Pytanie 7.: Proszę wskazać obszary, które w najbliższych 5 latach w Gminie Pyrzyce powinny zostać w pierwszej kolejności poprawione?

Ostatnie pytanie dotyczyło przedsięwzięć jakie gmina powinna podjąć w najbliższej pespektywie. Odpowiedzi nie były niespodzianką – jako główną i najpilniejszą potrzebę respondenci wskazali poprawę stanu dróg, stanu technicznego chodników i oświetlenia. Są to kwestie, które były oceniane jako najstarsze czynniki jakości życia w gminie (zły stan dróg dla 82,10%, zły stan techniczny chodników i oświetlenia dla 65,40%)

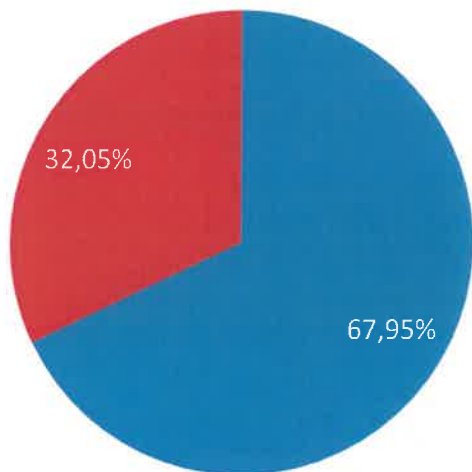
Wykres 8 Pytanie nr 7

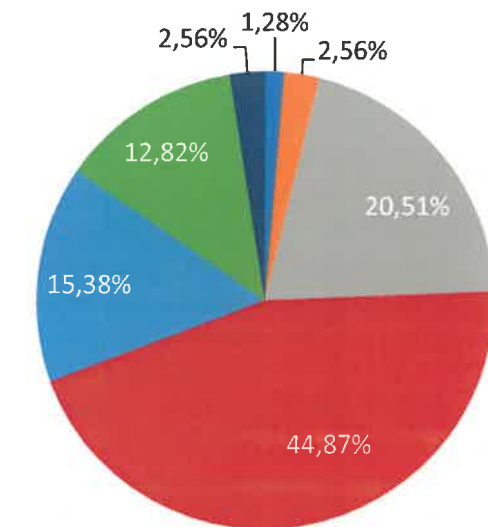
Źródło: badanie własne, n=78

Metryka	Płeć, Wiek, Wykształcenie, Miejsce zamieszkania
---------	---

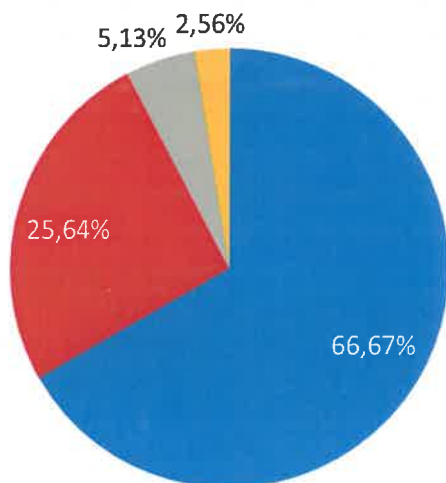
Większość respondentów stanowiły kobiety (68%), a dominującą grupą w badaniu były osoby w wieku do 34 roku życia (68% próby badawczej). Z punktu widzenia wykształcenia najliczniejszą grupą były osoby legitymujące się dyplomem ukończenia studiów wyższych (66,7%) oraz w zdecydowanej większości osoby zamieszkujące miejską część Gminy Pyrzyce.

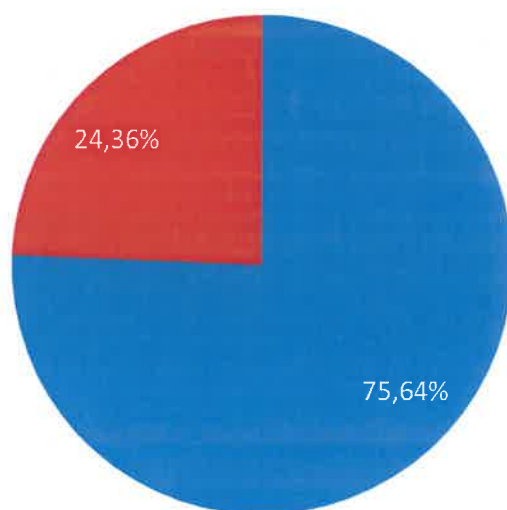
■ kobieta
■ mężczyzna

■ Do 18 ■ 18-24 ■ 25-34
■ 35-44 ■ 45-54 ■ 55-64
■ 65 i więcej

■ wyższe
■ średnie, średnie branżowe
■ zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe
■ gimnazjalne, podstawowe

■ miasto ■ wieś

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Można wyróżnić wiele typów polityk publicznych. Dużą rolę odgrywa wśród nich polityka rozwoju, która jest polityką horyzontalną, strategiczną, z którą związane są inne polityki publiczne, m.in. polityka przestrzenna.

Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych, choć częściowo się z nią łączą, gdyż o realizacji takiej czy innej koncepcji polityki publicznej przesądzają politycy. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka w rozumieniu sprawowania władzy oparta jest na rywalizacji i konfliktach, natomiast polityka publiczna, aby była skuteczna, musi polegać na włączaniu i konsensusie. Skuteczność władzy wynika ze stopnia dominacji, zaś skuteczność polityk publicznych z zakresu współpracy. Obie sfery różnią się też horyzontem czasowym podejmowanych decyzji. Polityk sprawujący władzę musi na bieżąco reagować na gwałtownie zmieniającą się, złożoną rzeczywistość, natomiast polityki publiczne ze swej istoty muszą uwzględniać długookresowe trendy w określonych dziedzinach, w związku z czym posługują się długoterminowym horyzontem podejmowanych działań.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia

człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Każdy z tych podmiotów kieruje się własnymi celami i motywami w swej ingerencji w terytorium, ogólniej mówiąc – przestrzeń. Tylko nieliczne z tych podmiotów mają świadomość bezpośrednich, a jeszcze rzadziej pośrednich, uwarunkowań i skutków swego działania. Wprawdzie wpływ każdego z nich na świat realny jest wycinkowy, ale ze względu na liczbę takich podmiotów sumaryczny efekt ich działania jest znaczący. W związku z pewną przypadkowością takich rozproszonych działań nie można mieć pewności, co do sumarycznego skutku, jaki za sobą przyniosą. Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Udział komponentu przestrzennego w polityce rozwoju może być różny, a w Polsce ukształtowany został zasadniczo przed procesem transformacji systemowej i w ostatnich trzech dekadach przeszedł jedynie ograniczony proces dostosowawczy. Na skutek tego przestał być wystarczająco skuteczny, stąd wymaga reform, przewidzianych w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Polegają one m.in. na integracji systemu programowania rozwoju z systemem planowania przestrzennego, co umożliwiłoby pełniejsze uwzględnienie uwarunkowań i lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju.

W zależności od szczebla władzy publicznej rola poszczególnych komponentów procesu planowania rozwoju jest nieco inna. Komponent społeczno-gospodarczy dominuje na wyższych poziomach władzy (krajowym i regionalnym), natomiast komponent przestrzenny ma większe znaczenie na poziomie lokalnym (gmina). Powyższe założenia stały się podstawą ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju w kierunku wyższego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia skutecznej realizacji wyznaczonych celów rozwoju. Zintegrowane podejście, uwzględniające gospodarowanie przestrzenią na poziomie gminy będzie ewoluować w stronę takich regulacji i sposobów zarządzania przestrzenią, które odpowiadają procesom gospodarczym i społecznym w dłuższej perspektywie.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Ale władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel, lub nakierowywać go na niedokonywanie

określonych wyborów, utrudniając dostęp do niektórych możliwości, lub na dokonanie określonego wyboru czy zmianę przyzwyczajzeń. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednio inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Także zwolnienia podatkowe, granty i dotacje, usprawnienia organizacyjne oraz działania edukacyjno-informacyjne pozwalają na włączanie i skłanianie do określonego działania podmioty, które nie podlegają bezpośrednio władzy. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach przewagi konkurencyjne są krótkotrwałe ze względu na szybką dyfuzję innowacji do konkurentów o niższych kosztach pracy. Ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki przestrzennej w gospodarce wzrasta. Obejmuje ona dwa podstawowe komponenty: wewnętrzny i zewnętrzny.

Komponent wewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy stosowania tych instrumentów wpływających na przekształcenia przestrzenne, które prawo przypisało samej gminie. Pozwalają one na dokonywanie skoordynowanych przekształceń struktury przestrzennej poprzez koordynację różnorodnych polityk gminnych w aspekcie przestrzennym (np. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia rozwoju gminy, Lokalne lub gminne programy rewitalizacji, czy też lokalne polityki środowiskowe lub społeczne). Twardym narzędziem może być również stanowienie prawa miejscowego (np. Plany zagospodarowania przestrzennego, uchwała krajobrazowa, Specjalne strefy rewitalizacji). Do tego dochodzą instrumenty ekonomiczne (programy, granty, subsydia), instrumenty społeczne (włączanie społecznościowe, partycypacja w kształtowaniu przestrzeni, propagowanie pożądanych wzorców zachowań) oraz instrumenty informacyjne (edukacja, dostępność informacji przestrzennej). W większości instrumenty te są, zgodnie z prawem, inicjowane przez organy gminy i realizowane przez nią samą lub pod jej kontrolą.

Komponent zewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy wywierania wpływu na stosowanie instrumentów oddziałujących na przekształcenia przestrzenne przez podmioty inne niż dana gmina, na przykład gminy sąsiednie, powiaty, obszary funkcjonalne czy metropolitalne, samorządowe województwo czy wręcz władze krajowe - sejm, rząd czy instytucje przez nie powołane, które

odpowiadają za rozwój poszczególnych komponentów przestrzeni, na przykład sieci infrastruktury (kolei, dróg i autostrad, szlaków żeglownych, lotnisk) albo obszarów chronionych. Podmioty te co do zasady kierują się interesem społeczności szerszej niż gminna, ale sposób w jaki rozumieją interes tej szerszej społeczności oraz jego komponenty, kształtowany jest w określonym procesie politycznym, na który wpływ może mieć także pojedyncza gmina, jeśli dostrzeże swój interes i będzie umiała go odpowiednio promować. Rozstrzygnięcia w zakresie polityki przestrzennej podejmowane na szczeblu wyższym niż gminny muszą bowiem brać pod uwagę również interes mieszkańców tej gminy.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w obu wymienionych komponentach polityki przestrzennej mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Pyrzyce

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Natomiast zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces ten toczy się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, regionalnym, a w szczególnych przypadkach także ponadregionalnym (np. krajowym).

3.1 Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami oraz zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składowych. Należy przy tym stosować zasady recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).

W przypadku Gminy Pырzyce równowaga podejmowanych działań musi brać pod uwagę zróżnicowanie potrzeb części miejskiej oraz wiejskiej gminy. Podejmowane działania powinny niwelować nierówności i kreować rozwój równomiernie w każdym obszarze działalności samorządu lokalnego.

Osobnym zagadnieniem jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich, przy czym należy podkreślić odrębność tych kategorii. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka wiąże się z integracją społeczności poszczególnych osiedli czy kwartałów zabudowy. Natomiast przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę gminy i być magnesem przyciągającym gości z zewnątrz, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może mieć też swój wymiar gospodarczy. Wszystko zależy od umiejętnego określenia programu użytkowego tych przestrzeni, zwłaszcza w obszarze śródmiejskim, tak aby stanowił on skuteczny magnes dla publiczności. Warto w tym względzie mieć też na uwadze zasadność tworzenia strategicznej rezerwy terenowej w zasobach gminnych, ułatwiającej rozbudowę infrastruktury społecznej adekwatnej do obecnych i przyszłych potrzeb.

Kształtując przestrzenie publiczne należy przede wszystkim pamiętać o ich znaczeniu integracyjnym dla lokalnej społeczności oraz funkcjach symbolicznych (kulturowych). Wskazane jest kierowanie się nowoczesnym paradygmatem miasta przyjaznego ludziom i klimatowi, czyli tzw. „modelowi zielono-niebieskiemu”, a nie „szaremu” (określanego potocznie „betonozą”). Takie podejście pozwala lepiej zaspokoić społeczne potrzeby, przy mniejszych kosztach oraz ułatwia szersze zaangażowanie społeczne. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na kształtowanie sieci ekologicznej – korytarzy zapewniających ciągłość obszarów przyrodniczych, zapewnienie właściwej jakości powietrza („przewietrzanie”), przy jednoczesnym wykorzystaniu dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.

Zasoby naturalne gminy stanowią o jej potencjale i możliwościach rozwoju. Stąd konieczne jest dbanie o nie – ochrona gleb wysokiej jakości przed nierolniczym wykorzystaniem, zwiększanie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych, zalesianie gruntów nieprzydanych dla innych celów z zachowaniem ochrony siedlisk przyrodniczych oraz wspieranie funkcjonowania korytarzy ekologicznych poprzez zapewnienie migracji zwierząt z ominięciem barier antropogenicznych, w szczególności komunikacyjnych.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien odpowiadać pojęciu „zrównoważonej mobilności”, wykraczającemu poza kategorię „zrównoważonego transportu”, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia zadań, stawianych przed polityką przestrzenną. Zrównoważony transport obejmuje funkcjonowanie infrastruktury, co jest jednym z głównych zagadnień planistycznych - problematyka optymalizacji dostaw i sieci transportowych stała u źródeł gospodarki przestrzennej, jako dyscypliny wiedzy. Jednak, jak wykazała praktyka, samo zapewnienie podaży w zakresie infrastruktury transportu,

nie rozwiązuje wszystkich współczesnych problemów funkcjonowania przestrzeni. Stałym zjawiskiem jest kongestia, czyli chroniczne zjawisko takiego natężenia ruchu, które przekracza przepustowość wykorzystywanej infrastruktury. Wzrost podaży poprzez modernizacje i usprawnienia sieci powodują reakcję w postaci zwiększonego popytu na głównych jej ciągach (kongestia pierwotna) jak i w miejscach, które były dotąd od niej wolne (kongestia wtórna), tworzą się „wąskie gardła”.

Dlatego zadaniem polityki przestrzennej jest dziś również działanie po stronie popytu, czyli takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, aby w miarę możliwości racjonalizować i minimalizować zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej. Można to robić na różne sposoby, m.in. poprawiając strukturę przestrzeni i dywersyfikując środki transportu. Jednym z kluczowych sposobów zaradzenia sytuacjom kryzysowym jest multimodalność. Polega na równoległym skoordynowanym zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiając użytkownikom wykorzystanie więcej niż jednego z nich, podróżowania na wiele sposobów, wieloma trasami. Istotą transportu multimodalnego jest bowiem przewóz osób lub towarów, przy użyciu większej liczby rodzajów transportu, z możliwością zmiany jednostki transportowej w trakcie podróży. Wymaga to zaprojektowania i wdrożenia spójnego zintegrowanego systemu transportowego z wieloma podsystemami. Wśród nich są podsystemy transportu pieszego i rowerowego, co jest swojego rodzaju nowością w przestrzeni miejskiej.

Polem zainteresowania polityki przestrzennej powinno być również usprawnianie systemu zarządzania infrastrukturą i innymi komponentami przestrzeni. Pojęcie „inteligentnego miasta” („smart city”) jest względnie nowe, ale weszło już do powszechnego obiegu. W dzisiejszym podejściu, miasto inteligentne wykorzystuje potencjał ludzki i technologiczny do swojego zrównoważonego rozwoju. Kluczową rolę w ich rozwoju przejmują obywatele. W smart cities mieszkańcy zaczynają współtworzyć swoje miasta, a znaczącą rolę odgrywają projekty o charakterze społecznym: równościowe, z zakresu inkluzji społecznej, dostępnego kosztowo budownictwa, itp.

Rolą samorządów staje się więc tworzenie przestrzeni do wykorzystania potencjału obywateli zarówno przez zachęcanie mieszkańców do korzystania z nowoczesnych technologii, jak również umożliwienie im tworzenia własnych innowacyjnych rozwiązań społecznych i z zakresu zarządzania miastem. Współczesne inteligentne miasto jest przede wszystkim przyjazne, oferując mieszkańcom wysoki komfort życia – mieszkania, pracy, załatwiania codziennych spraw, wypoczynku i udziału w kulturze. To miasto sprzyjające nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji między ludźmi.

3.2 Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym polityka przestrzenna gminy Pырzyce powinna wzmacniać rolę miasta jako tradycyjnego ośrodka obsługi dla położonych wokół mniejszych miejscowości. Jest to tradycyjna funkcja miasta powiatowego, ale we współczesnym świecie może być wzmacniana a jej granice poszerzane dzięki odpowiedniej polityce i działaniom władz, m.in. oferowaniu atrakcyjnych usług lub funkcji społecznych. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego wskazano na konieczność realizacji polityki przestrzennej ośrodków ponadlokalnych (w tym Pырzyce) wspomagającej rozwój miast wraz z ich obszarami oddziaływania poprzez zwiększenie roli miast i ośrodków gminnych w dziedzinie świadczenia usług podstawowych i wyższych oraz rozwój komplementarnych funkcji metropolitalnych (przy zachowaniu różnorodności jednostek miejskich podobnej wielkości).

3.3 Wymiar regionalny

W wymiarze regionalnym województwa zachodniopomorskiego Pырzyce traktowane są jako swego rodzaju obszar peryferyjny, co wydaje się nie odpowiadać stanowi faktycznemu. W tym kontekście istotne wydaje się oparcie polityki przestrzennej o istniejące atuty gminy – geotermię, jezioro Miedwie oraz zachowane obwarowania miejskie. Te zasoby naturalne i dziedzictwo Gminy Pырzyce to elementy na bazie których należy budować jej markę.

